

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. Каразіна

Економічний факультет

Кафедра економіки та менеджменту

Кваліфікаційна робота бакалавра
на тему: «Управління стійким розвитком підприємства в сучасних умовах»

Виконала: здобувач 4 курсу, групи ЕХ- 41

Спеціальності 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійної програми

«Менеджмент бізнес-процесів»

_____ Катерина ПОГОРЄЛОВА

(підпис)

Керівник кваліфікаційної роботи:

доктор економічних наук, професор

_____ Ганна ДОРОШЕНКО

(підпис)

Рецензент: кандидат економічних

наук, доцент, проректор з науково-

дослідної роботи ХГУ "НУА"

_____ Ольга ІВАНОВА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
 Факультет економічний
 Кафедра економіки та менеджменту
 Освітньо-кваліфікаційний рівень перший (бакалаврський)
 Спеціальність 073 «Менеджмент»
 Освітньо-професійна програма «Менеджмент бізнес-процесів»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

Ганна ДОРОШЕНКО
 (підпис)

«10» червня 2023 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

Погорєлової Катерин Олегівни
 (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Управління стійким розвитком підприємства в сучасних умовах»

керівник роботи Дорошенко Ганна Олександрівна, д.е.н., професор
 прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від 13.04.2023 року № 2101-5/700

2. Строк подання студентом роботи «02» червня 2023 року

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

- провести критичний аналіз сутності існуючих передових підходів до визначення «стійкості» та уточнення цього поняття;
- сформулювати методичні підходи, спрямовані на вдосконалення системи управління сталим розвитком промислового підприємства на основі комплексної оцінки його діяльності;
- розробити рекомендацій з управління стійким розвитком промислового підприємства на основі комплексної оцінки його діяльності з урахуванням ступеня залучення учасників управлінського процесу до прийняття рішень, спрямованих на підвищення стійкості;

4. План роботи

№ з/п	Назва етапів роботи
1	Розробка та узгодження змісту кваліфікаційної роботи магістра, ознайомлення з літературними джерелами за темою.
2	Робота над теоретичним розділом: визначити вплив зовнішніх факторів на діяльність підприємства, сутність економічної стійкості підприємства.
3	Доопрацювання першого розділу згідно з рекомендаціями наукового керівника. Написання другого розділу кваліфікаційної роботи: провести оцінку економічної діяльності корпорації «Факел», визначити основні процеси, що забезпечують стійкість розвитку корпорації «Факел», сформулювати пропозиції по формуванню механізму управління сталим розвитком промислового підприємства.
4	Доопрацювання другого розділу згідно з рекомендаціями наукового керівника. Написання вступу, висновків кваліфікаційної роботи бакалавра; оформлення списку використаних джерел.
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи згідно з рекомендаціями наукового керівника, подання до рецензування.
8	Подання роботи на кафедру

5. Дата видачі завдання «03» вересня 2022 р.

Здобувач вищої освіти

_____ (підпис)

Катерина ПОГОРСЛОВА

Керівник роботи

_____ (підпис)

Ганна ДОРОШЕНКО

Гарант освітньої програми

_____ (підпис)

Ольга Крикун

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМТСТВ.....	8
1.1. Вплив зовнішніх факторів на діяльність підприємства.....	8
1.2. Сутність економічної стійкості промислового підприємства.....	15
1.3. Аналіз факторів, що впливають на стійкість промислових підприємств...	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ З УПРАВЛІННЯ СТІЙКІСТЮ КОРПОРАЦІЇ «ФАКЕЛ»	34
2.1. Комплексний підхід до оцінки економічної стійкості корпорації «Факел»	34
2.2. Аналіз стійкості розвитку корпорації «Факел».....	41
2.3. Формування механізму управління сталим розвитком промислового підприємства.....	49
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.. ..	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Наукові дослідження, спрямовані на вивчення оптимального управління діяльністю промислового підприємства та стійкості його розвитку, мають суттєве значення для наукової спільноти. Саме спрямованість на досягнення сталого економічного стану та отримання необхідного наростаючого обсягу доходу та прибутку у довгостроковій перспективі є основною стратегічною метою підприємств промислового сектору. Впровадження стратегії сталого економічного розвитку в рамках управління промисловим підприємством націлене на інтеграцію до глобальних економічних процесів, таких як формування сприятливого інвестиційного клімату з метою залучення інвесторів та виходу на міжрегіональні та міжнародні ринки. Ці стратегічні завдання визначають необхідність удосконалення механізмів управління сталим розвитком суб'єкта господарювання.

Сьогодні глобальна економічна ситуація перебуває у постійному динамічному стані невизначеності. Особливу, нову невизначеність зовнішнього середовища на міжнародному рівні, що впливає на економічну стійкість, створила війна, що розв'язана Росією. Крім того, триває напруженість, що викликана вірусом COVID 19. Держави, залучені до глобальних ланцюжків поставок, прагнуть зберегти рівень виробничих потужностей у всіх галузях національної промисловості. Економічна ситуація в Україні зазнає як внутрішні загальноекономічні загрози, так і ризики і загрози через військові дії. Це, в свою чергу, посилює актуальність дослідження проблематики соціально-економічної стійкості системи діяльності суб'єкта господарювання. Важливість вирішення комплексу цих проблем підтверджує необхідність формування теоретичних і методичних підходів до вдосконалення системи управління промисловим підприємством з позиції його економічної стійкості в умовах невизначеності середовища.

Теоретична розробленість вибраної теми. Формуванням комплексного підходу до розуміння категорії стійкості економічного характеру представлені в роботах закордонних науковців: Асаді С., Асіф М., Джафарі М., Каділ Д., Лі Д.Ю., Пабіан А., Сяо К.С., Цорн О., Шнайдер О. та ін. Значний внесок у дослідження механізмів забезпечення стійкого стану в умовах невизначеності внесли вітчизняні дослідники: Адонін С.В., Дорошенко Г.О., Кирич Н.Б., Кремень О., Мельник С.І., Оголь Д., Співак С.М., Степаненко Т.О., Шиманська Д.О. та інші.

Незважаючи на те, що дослідження в галузі стійкості економічних процесів підприємства промислового сектора проводилися і проводяться в досить суттєвому обсязі - розроблено низку методів і моделей формування та управління даною категорією – сучасна дійсність вимагає подальшого вивчення зазначеної проблеми та її оптимізації під впливом факторів зовнішнього середовища. Оцінка економічної стійкості на підставі багатофакторності показників, що визначають ефективність ведення виробничих бізнес-процесів та впливають на стійкість становища підприємства промислового сектора в умовах постійного, але різного за проявами впливу зовнішнього середовища, повною мірою недооцінена дослідницькою спільнотою.

Мета дослідження полягає у розробці рекомендацій удосконалення управління сталим розвитком промислового підприємства на основі принципів комплексної оцінки його діяльності та узагальнення теоретичних основ з цього питання.

Завдання дослідження обумовлені його метою:

- 1) критичний аналіз сутності існуючих передових підходів до визначення «стійкості» та уточнення цього поняття;
- 2) формування методичного підходу, спрямованого на вдосконалення системи управління сталим розвитком промислового підприємства на основі комплексної оцінки його діяльності;

3) розробка рекомендацій з управління стійким розвитком промислового підприємства на основі комплексної оцінки його діяльності з урахуванням ступеня залучення учасників управлінського процесу до прийняття рішень, спрямованих на підвищення стійкості.

Об'єктом дослідження виступає промислове підприємство корпорація «Факел», що намагається реалізовувати стратегію економічного розвитку на засадах стійкості.

Предметом дослідження виступають організаційно-економічні відносини, що виникають під час реалізації стратегії сталого розвитку промислового підприємства.

Теоретичною та методологічною базою дослідження послужили наукові положення та концепції сталого розвитку, а також технології системного мислення, теорія ризик-менеджменту та технології проєктного управління. Для вирішення поставлених завдань у роботі використано методи факторного та функціонального аналізів, методи класифікації даних, методи системного аналізу та синтезу, проєктно-аналітичний підхід, технології аналізу бізнес-процесів, а також методи статистичного та фінансового аналізу та планування. Інформаційною базою дослідження послужила фінансова звітність підприємства «Факел», що знаходиться у відкритому доступі, та офіційні статистичні дані, наукові публікації та аналітичні огляди вітчизняних і зарубіжних дослідників.

Апробація результатів дослідження пройшла у вигляді виступу з темою доповіді «Вплив кризових факторів на стійкість підприємства» на II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Синергетичні драйвери розвитку обліку, податкового аудиту та бізнес-аналітики».

Кваліфікаційна робота бакалавра складається із вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Вплив зовнішніх факторів на діяльність підприємства

В комплексному розвитку економіки країни та її регіонів беруть участь підприємства різних галузей економіки. Але промисловість є фундаментом економічного зростання, інноваційного потенціалу, експорту країни, внаслідок чого збільшається надходження до державного бюджету, що позитивно позначиться на загальній економічній ситуації. Тому саме у розвитку промислового підприємства проглядається чіткий інтерес як наукової спільноти, так і представників державних органів законодавчої та виконавчої влади.

Економічно-фінансовий стан промислового підприємства формується під впливом оточуючого середовища, що постійно змінюється та динамічно впливає на внутрішню систему господарюючого суб'єкта. Вивчення та аналіз можливого стану будь-якого промислового підприємства є вкрай важливим аспектом дослідження сучасної економічної науки, особливо коли у глобальному масштабі з'являються абсолютно не прогнозовані виклики та збурення.

Економічні нестабільності та кризові ситуації регулярно повторювалися: найсерйозніші сталися у 1998, 2004, 2008, 2014, 2020, 2022 роках. 1998 рік став кризовим для України через відсутність стратегічної узгодженості шляху розвитку макроекономіки і внутрішньої політики починаючи з дев'яностих років. У цей час відбувалося формування основ ринкової, конкурентної економіки за недосконалого контролюючого впливу державних органів. Відбувався перехід прав власності на промислові потужності держави до приватних власників. Все це не могло позитивно позначитися на загальній економіко-фінансовій ситуації в цілому для країни через залежність більшості населення від роботодавця, якими були промислові підприємства, та

відсутність розвинутого приватного підприємництва. Криза 2004 року була викликана помилками у державному регулюванні економіки та неправильній політиці курсоутворення, що виражалася у штучному завищенні обмінного курсу національної валюти.

Щоб стримати інфляцію, було ухвалено рішення скоротити грошову масу, яка була в обігу. Рівень загального добробуту населення, природно, суттєво знизився, характер інфляції набув галопуючого вигляду. Велика кількість суб'єктів господарювання виробничого та фінансового характеру опинилася у вкрай важкому, нестійкому економічному становищі, накопичені кошти у більшості населення країни були втрачені, і в результаті загальна ситуація в країні та промисловому виробництві була вкрай важкою.

У 2008 році розпочалася світова криза, що отримала свій старт у Сполучених Штатах Америки і яку за обсягом впливу на світову економіку а також економіку регіонів можна порівняти з «Великою депресією» США 1930-х років: внаслідок економічних флуктуацій вона призвела до негативного показника глобального ВВП [31].

До причин економічного занепаду можна віднести наступні чинники [35]:

- відсутність стратегії регулювання фінансових потоків;
- руйнування цілісності контролю за менеджментом корпорацій, що послужило відкриття масштабних некерованих ризиків;
- значне перевищення рівня заборгованості допустимого рівня для певного підприємства;
- посилення тінізації економіки.

Кризу економіко-фінансової системи 2014–2015 років впевнено можна визначити як ту, що викликана російською агресією на сході України, анексією Криму та пов'язаною з цим невизначеністю. Особливо слід зазначити, що ця криза має певне політичне підґрунтя. На рівні промисловості аналізованого кризового періоду спостерігалось зниження темпів виробництва, зниження загальної прибутковості. Відсутність

фундаментальних підстав для економічного зростання призвели до стагнації у промисловому секторі України.

Потім економіка країни та її промисловість переживали складну економічну ситуацію та глобальну економічну кризу, спричинену пандемією COVID-19 2019–2021 років [31]. Загрози та деформацію стійких економіко-фінансових взаємин зазнали майже усі промислові підприємства. Усі заходи обмежувального характеру, застосовувані урядами різних країн, украй негативно вплинули на фінансово-економічний стан окремих підприємств. Порушилися ланцюжки поставок, що потягло за собою зміну повного виробничого циклу, під загрозою знаходилися десятки та сотні інвестиційних проєктів, які були запуснені та профінансовані до введення обмежень.

Поточна криза має неприродне походження і викликана прямою агресією Росії проти нашої країни. Прямі збитки від руйнації підприємств та промислової і транспортної інфраструктури, витрати на релокацію, зменшення споживчого попиту, високий рівень безробіття та бюджетних видатків, падіння обсягів інвестицій, інноваційної активності – все відбивається у показниках діяльності суб'єктів господарювання.

Зі сказаного вище можна дійти висновку про те, що цей руйнівний вплив зовнішнього оточення повинен правильно прогнозуватися, оцінюватися органами управління підприємством та повинні розроблятися заходи щодо відновлення діяльності підприємства в умовах, що змінилися. Існує пряма залежність між невизначеністю зовнішнього оточення та показниками прибутку підприємства, обсягами продукції, що випускається, взаємовідносинами з контрагентами та інше [9]. З метою формування адекватної системи протидії та подальшого розвитку підприємство доцільно розглядати як складну систему, що має такі складові: цілісність конструкції; наявність механізму управління, спрямованого на досягнення розвитку; наявність потужностей та персоналу, що дозволяють формувати стійку економічну цілісність, спрямовану на підвищення основних показників, таких як прибуток, рентабельність та ліквідність. Щодо прибутку підприємства слід

зазначити, що при аналізі цього чинника слід оцінювати як достатність обсягу, так і варіабельність її розподілу між різними сферами діяльності підприємства.

Прибуток за умов економічної кризи різного рівня залежить від багатьох внутрішніх та зовнішніх факторів підприємства. Прибуток у його абсолютному вираженні є основною метою існування комерційних підприємств, особливо у період економічної кризи; ступінь успішності функціонування організації визначається наявністю приросту прибутку щодо попереднього звітного періоду. Імовірний приріст прибутку, можливо, і є визначальним показником оцінно-прогностичної складової фінансово-економічної стійкості підприємства під час флуктуації зовнішнього середовища [36].

Також серед зовнішніх провокаторів нестабільності можна виділити зміну ставки рефінансування, зміни митного та валютного регулювання, внесення змін до системи оподаткування, інші заходи стимулювання бюджетними коштами. Подібні заходи надають серйозний вплив на внутрішнє середовище функціонування організації, підштовхуючи діяльність підприємства до коливань, які призводять до стану нестійкості та розбалансованості систем управління. Все це загрожує такими наслідками, як реструктуризація, банкрутство, зміна виду діяльності, повна ліквідація. Тому, аналізуючи діяльність промислового підприємства, слід особливу увагу приділяти саме такому критерію, як прибуток, який, у свою чергу, безпосередньо пов'язаний з операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю та створює прямий вплив на рентабельність та ліквідність фірми [14].

Розробка методів, спрямованих на управління стійким розвитком підприємства, має підвищити чинник ліквідності. Показники ліквідності є одними з основних показників фінансово-економічної стійкості господарюючого суб'єкта та відрізняються різноманітністю (рис.1.1). Вони, своєю чергою, є багатогранними і їх можна розділити на кілька підсистем:

Рисунок 1.1 - Складові елементи поняття ліквідність

Джерело: складено автором

Важливим аспектом є створення інформаційно-інвестиційного інструменту управління стійким розвитком фірми - прагнення як вкладати в потенційно прибутковий об'єкт комерційної діяльності, так і створювати власні інвестиційно-прибуткові проєкти залучення фінансів ззовні [15].

Даний вид внутрішньої діяльності впливатиме на загальний показник рентабельності, оскільки фінансово привабливий, успішний проєкт IPO, ICO екстраполюватиметься на його організатора [28]. Стійкість промислового підприємства багато в чому залежить від його здатності залучати позикові кошти ззовні, але не лише з банківського сектора, а й за допомогою створення внутрішніх перспективних проєктів. На досягнення заданого рівня рентабельності впливає безліч факторів, наприклад:

- виробничі активи (модернізація етапів виробничого циклу);
- кадровий потенціал (пошук, навчання, система мотивації, інтеграції у процес управління);
- інвестиційна політика;
- розмір власного капіталу та коштів, що залучаються;
- обсяг продажів підприємства, що характеризується здатністю не тільки виробити певний вид товару, на який зберігається попит в умовах постійної

зміни зовнішнього середовища, а й врахувати можливості укласти договір постачання на певний термін, що відповідає вимогам сталого розвитку у кризовий період (наприклад, експортної діяльності). Таким чином, фінансова криза змушує підприємства приходити до скорочення витрат за багатьма напрямками.

Якщо повернутися до теорії криз, то для виявлення впливу фінансово-економічних криз на стійкість суб'єкта господарювання слід визначити причини виникнення змін факторів макросередовища. Вони можуть бути об'єктивні та суб'єктивні. Перші асоціюються з поступальною організаційною модернізацією виробничо-управлінського процесу та реорганізацією соціально-економічних систем. Інші ґрунтуються на неконструктивному та неадекватному, непрофесійному менеджменті, що тягне за собою помилки і як результат – втрату стійкості. Причини кризи можуть полягати у відсутності грамотної інвестиційної політики через недостатній рівень управління в організації, спрямований на збереження рівня EVA під час економічної нестабільності. Фактори, що змінюють загальне зовнішнє середовище підприємства, наведені в табл. 1.1.

Вплив руйнівних факторів на життєдіяльність суб'єкта господарювання може розвиватися за наступним сценарієм:

- різке, очевидне падіння прибутку, пов'язане зі зниженням ліквідності та рентабельності загальної характеристики підприємства;
- підвищення збитковості від операційної діяльності підприємства;
- обсяги фінансової підтримки та наявність додаткових страхових резервів недостатні для вирішення оперативних проблем;
- відсутність можливості оплачувати поточні витрати, втрата кредитоспроможності.

Для промислових підприємств у моменти економічної нестабільності характерні і внутрішні кризові ситуації, пов'язані з іншими передумовами:

- спроба реалізації нового непрофільного комерційного проекту;

- спроба спроектувати розвиток підприємства у суміжній галузі та недоопрацювання ринку збуту;
- оновлення та модернізація основних фондів в умовах відсутності прогностичного аналізу та невідповідності чинній економічній ситуації;
- організаційно-статутні зміни, що тягнуть за собою наступ наслідків, що призводять до ліквідації первинної унікальності фірми (злиття, поглинання).

Таблиця 1.1 -Загальні фактори, що змінюють загальне зовнішнє середовище підприємства

Зумовлені економічними передумовами	Викликані соціально-політичними детермінаціями
нестабільне економіко-фінансове становище в державі, низький обсяг промислового виробництва, високий рівень інфляції, грошово-кредитна політика, що спрямована на стримування економічного зростання, динаміка на зовнішніх і внутрішніх торгових майданчиках, флуктуації у сфері виробництва, динаміка сектора, наявність запасів, зайнятість населення реальному секторі економіки, обсяг доходів населення, модернізація основних фондів підприємства, динаміка інновацій в управлінні розвитком суб'єкта господарювання під час економічної нестабільності	рівень безробіття, стагнація, недостатність пенсійних та інших страхових нарахувань, скорочення доходів середнього класу, споживчі очікування, демографічний спад, відсутність фахівців різного профілю, політичні перетворення у суспільстві, діяльність державних та місцевих органів влади, обмеження законодавства та інших вимог щодо експорту/імпорту продукції, посилення вимог антимонопольного державного відомства, відсутність заходів підтримки промисловості, пандемія, війна.

Джерело: складено автором

Ці передумови можуть видозмінювати суб'єкт господарювання як повністю - тобто призвести до його ліквідації як самостійного суб'єкта економічних відносин, - так і в обмеженому форматі [7]. Необхідно враховувати, що вказані вище перетворення не завжди ведуть до настання негативних фінансових наслідків для його власників [9]. Можливе та доцільне застосування таких управлінських дій, які дозволять не лише зупинити економічно-фінансовий занепад підприємства, але й повернуть його до колишніх показників прибутковості та рентабельності.

Крім того, розробка певного інструментального підходу в управлінні підприємством може дозволити досягти ефективного розвитку, тобто збільшити прибуток, підвищити ліквідність майнових та немайнових активів фірми [12]. Фінансово-економічна криза характеризується нестабільним, занепадним становищем усіх важливих факторів виробництва та оціночних показників діяльності фірми, основним з яких є негативний показник прибутку, у свою чергу тісно взаємопов'язаний з показниками рентабельності та ліквідності, які є складовими частинами загального показника сталого розвитку господарюючого суб'єкта [9]. З цієї причини взаємодоповнюючий результат у формуванні критерію стійкості, що ґрунтується на показниках рентабельності, прибутковості та EVA, дозволить визначити успішність діяльності в рамках виробництва та інвестиційної спрямованості. Розглядаючи фінансово-економічний критерій управління стійким розвитком промислового підприємства, необхідно враховувати такі характеристики: EVA, рентабельність та прибутковість від операційної діяльності.

1.2. Сутність економічної стійкості промислового підприємства

Для глибшого розуміння проблематики економічної стійкості господарюючого суб'єкта слід розглянути сутність цієї категорії шляхом аналізу та порівняння найбільш розповсюджених підходів. Стійкість соціально-економічної системи має спільні характеристики з категоріями в

інших наукових дисциплінах і цікавить наукове співтовариство з гуманітарних дисциплін, таких як політична наука, соціологія, філософія, історія. Усі суб'єкти господарювання, у тому числі промислові підприємства, є живою, динамічно змінюваною, багаторівневою системною конструкцією, тому проблематика стійкості буде досліджуватися саме щодо умов промислових підприємств.

З метою подальшого розгляду сутності економічної стійкості підприємств промислового сектора необхідно розглянути кілька підходів. Представники зарубіжних шкіл економічних досліджень у цій галузі спираються на особливості, обмеження, переваги певних соціальних, географічних, екологічних та інших передумов ведення стійкої господарської діяльності. Група швейцарських дослідників у сфері сталого розвитку з урахуванням емпіричного досвіду представників цієї економічної школи встановила 17 фінансових коефіцієнтів [38], заснованих на трьох базових критеріях: рентабельність, ліквідність стабільність. Список використовуваних показників економічної стійкості підприємства:

- чиста рентабельність;
- рентабельність власного капіталу підприємства;
- дохідність активів;
- коефіцієнт оборотності активів;
- коефіцієнт рентабельності операційного прибутку;
- відношення оборотного капіталу до валового доходу;
- коефіцієнт руху коштів;
- динамічні співвідношення власних та позикових коштів;
- коефіцієнт операційних витрат;
- коефіцієнт амортизаційних витрат;
- коефіцієнт оборотності активів;
- загальний коефіцієнт активів;
- співвідношення власного капіталу та основних засобів;
- співвідношення боргу та власного капіталу;

- коефіцієнт покриття термінової заборгованості та оренди;
- фінансова ефективність;
- коефіцієнт покриття термінової заборгованості та лізингу.

Показники, що використовуються, підтверджують, що загальна ефективність відображається в оцінках кожного задіяного фінансового коефіцієнта а також відповідає переважним позитивним кореляціям між фінансовими коефіцієнтами. Даний вид аналізу спрямовано на вимірювання кількісної оцінки економічної стійкості. Тому автори використовують ідею агрегованого показника з урахуванням всіх досліджуваних критеріїв. Наведений підхід має багато спільних рис з трактуваннями стійкості, що пропонуються вітчизняними дослідниками.

Вітчизняний підхід сконцентровано переважно на аналізі фінансової складової та руху грошових коштів, що відображає результати діяльності по основним напрямам діяльності підприємства: основної, фінансової та інвестиційної.

Цікавою є орієнтація представників європейської економічної школи на збереження природних ресурсів, недопущення завдання шкоди та максимально ефективного й раціонального використання кадрового ресурсу.

Представники фінської економічної школи вважають, що слід сконцентруватися на оцінці економічної рентабельності інвестицій у виробничому секторі з використанням динамічної моделі оптимізації. Авторами запроваджується нове поняття сталої інтенсифікації виробничо-управлінської діяльності, що підвищує ефективність використання ресурсів як центрального елемента усіх бізнес процесів. Потім пропонується власна модель оцінки економічної стійкості: динамічна економічна модель управління підприємством, яка може відпрацьовувати динамічні стратегічні рішення разом із короткостроковими рішеннями [34]. Автори особливий акцент ставлять на реновації природних ресурсів та ступені довгострокового розвитку окремих галузей промисловості, сконцентрованих в обмежених географічних зонах через особливості території держави.

Представники школи сталого розвитку соціально-економічних систем визначають аспект стійкості розвитку сучасної політики у галузі НДДКР, зосередженої підтримки саме у приватному секторі. Такий підхід теоретично виправданий вищою схильністю до інновацій і, отже, вищою конкурентоспроможністю, що сприяє стійкому економічному зростанню. Позитивною цінністю дослідження можна вважати те, що показники, які в даний час широко використовуються при оцінці політики підприємства в галузі НДДКР, такі як нещодавно зареєстровані патенти та інші, наприклад, витрати на НДДКР, не відображають справжньої мети підтримки НДДКР. Вона полягає у підвищенні конкурентоспроможності та стійкому економічному зростанні промислового підприємства [25]. У визначенні сталого економічного розвитку цієї групи авторів виразно вбачається залежність рівня сталого розвитку організації від сформованого процесу управління та володіння необхідними активами для ведення інноваційної та наукової діяльності. Особливо наголошується, що йдеться про приватний сектор, з цього можна зробити висновок про комерційну складову ідеї авторів, націлену на отримання прибутку від витрат на науку та інновації. Зазначається, що інвестиції в науку та інновації не завжди приносять бажаний, заданий у певних параметрах результат, тим більше результати не завжди забезпечують стійкий розвиток суб'єкта господарювання. Для представників даного підходу важливим є використання власних ресурсів, модернізація виробництва на основі власних наукових пошуків та впроваджень інновацій, збереження та переробка всіх ресурсів для багаторазового використання у більшому ступені з метою ефективності та економії, ніж для збереження навколишнього середовища, отримання максимального фінансово стабільного доходу у довгостроковій перспективі. У сукупності це є стійкістю у розумінні авторів даного підходу.

Китайська школа, що займається дослідженнями у сфері сталого економічного розвитку промислового сектора економіки, зазначає, що технологічні інновації є основою для підприємств у досягненні сталого

розвитку. Дослідження в галузі технологічних інновацій дедалі більше цінуються представниками уряду та власниками підприємств. Завдяки побудові системи індексів виробничої та фінансової спроможності впровадження інноваційних перетворень в організаційно-виробничий процес, формується особлива модель інноваційності та інноваційного потенціалу підприємства промисловості. Конкретна модель оцінки інноваційної активності підприємства визначає рівень інноваційної активності підприємства.

Таким чином, доцільно надати сильну підтримку керівникам підприємств у прийнятті управлінських рішень для підвищення їхньої інноваційної спроможності, надати корисні рекомендації державним відомствам для розробки відповідної політики, забезпечити підприємства необхідними ресурсами, щоб вони організували збалансований розвиток при створенні потенціалу технологічних інновацій, заснований на підтримці матеріальним капіталом, повністю керували організаційно-виробничим процесом та оптимізували його [23, 32]. Це і є для авторів системою економічної сталості розвитку промислового підприємства. Також групою авторів виділяється поняття сталого розвитку регіону та промисловості за принципом раціонального економічно прорахованого методу використання природних ресурсів у індустріальних цілях.

Можливо відзначити, що визначення категорії економічної стійкості підприємств промислового сектора представниками школи інноваційного розвитку та індустріалізації пов'язується з розвитком виробничих потужностей та основних фондів за підтримки наукової та інноваційної галузей, що впливають на ступінь стійкості підприємства. Стійкість залежить від досягнення високого результату, отриманого в максимально стислий термін за необхідного наукового підходу до організації процесу промислового виробництва, максимально можливого використання наявних ресурсів, повсюдного впровадження технологічних процедур з метою проривного

розвитку. Увага до природних ресурсів має другорядне значення, але все-таки прямо озвучується у наукових працях.

Система оцінки ефективності у сфері інновацій та сталого розвитку зазначається у роботах авторів грецької економічної школи [27]. У дослідженні наголошується на вирішальній ролі інноваційного аспекту ефективності управління господарюючим суб'єктом у забезпеченні сталого розвитку. Загальноприйнята цінність полягає в тому, щоб стимулювати інтерес до теми та просувати системний підхід для оцінки ефективності управління промисловим підприємством у напрямку інновацій та сталого розвитку. Мінімальні та максимальні значення (цільові орієнтири) встановлюються для перетворення індикаторів на індекси від 0 до 1. Обґрунтуванням розміщення мінімальних і максимальних значень є або історичні дані у певному часовому ряду, або «цілі та прагнення», залежно від показника. Цей підхід знову визначає економічну стійкість як категорію, залежну від наявності фактора інноваційної діяльності та привабливості підприємства. Автори зазначають, що за дотримання директив позитивний ефект може бути досягнутий протягом п'яти років.

Реалії розвитку сучасної економічної системи свідчать, що наявність інновацій та модернізаційної діяльності при орієнтації на кінцевого споживача не можуть повною мірою характеризувати стійкість економічного розвитку промислового підприємства. Також не пояснено, інновації в яких саме сферах діяльності слід піддавати постійним процесам удосконалення та чи буде встановлений взаємозв'язок вибраних показників з ефективністю.

Сучасні дослідники проблематики економічної стійкості промислового підприємства користуються широко розповсюдженою концепцією ощадливого управління, що у свою чергу передбачає гармонію з довкіллям, тобто її збереження. Бережливе управління як інструмент сталого розвитку, що призводить до усвідомлення реальної загрози виснаження природних ресурсів, є способом підвищення ефективності виробництва та одночасного

зниження витрат на функціонування підприємств. Концепція «ощадливого» сталого економічного розвитку включає такі забезпечуючі чинники [19]:

- просунута інтеграція процесів;
- плоска структура організації, що знижує формалізм;
- партнерські відносини з постачальниками на основі довгострокових контрактів;
- розширення можливостей персоналу, який є частиною структури компанії;
- залучення клієнтів до дій, пов'язаних з виробництвом та впровадженням інновацій.

Популяризація ощадливого управління в інших секторах може сприяти, серед іншого, розвитку всієї економіки відповідно до парадигми сталого розвитку і, таким чином, гарантувати задоволення потреб нинішнього та майбутніх поколінь. Автори цього підходу приділяють особливу увагу системі організаційного управління секторами промислового підприємства, встановленню ефективних та одноманітних взаємовідносин з учасниками економічного процесу, встановленню співробітництва між усіма ланками, від постачальників до кінцевого споживача, при цьому особливо важлива роль відводиться збереженню існуючих природних ресурсів та реноваційному стану довкілля.

Проблематика стійкості у промисловому секторі розвитку підприємств, що функціонують на різноспрямованих ринках, розглядається дослідниками глобалізаційних течій у економіці. Вони і зазначають, що сталий розвиток є наслідком глобальних екологічних та соціальних загроз: показник Індексу Живої планети знижується, вводиться поняття «Стійкі топ-менеджери», «Стійкі керівники». До їхніх особливостей відносять соціальну та екологічну чутливість, інновації, а також здатність переконувати та мотивувати співробітників у рамках сталого розвитку. Підтримка управління екологічною безпекою подібними фахівцями сприяє просуванню на підприємствах політики стійкості завдяки їхнім знанням та екологічній чутливості а також

участі у сталому розвитку [26]. Метою діяльності «стійких» фахівців управління, на думку авторів, є створення умов розвитку промислового підприємства, стратегія якого повністю відповідатиме вимогам соціальної спрямованості та екологічної складової. Орієнтація авторів на такі категорії не дає фактичного уявлення про наявність або відсутність прибутку, ефективність в економічному або фінансовому ракурсі, що в розумінні вітчизняної науки не може бути застосовано до категорії сталого становища суб'єкта господарювання.

Особливістю розуміння економічної стійкості та розвитку дослідників зеленої економіки є розвиток сукупної концепції сталого управління організацією з раціональним використанням природних багатств, ресурсів соціального кластера, економіко-фінансових ресурсів за умови збереження екологічно безпечної діяльності задля досягнення стійкості бізнес-процесів. Управління розширює можливості управління ресурсами підприємства в такий спосіб, щоб гарантувати його стійкість.

Метод статистичної регресії використовується для вивчення конкретних взаємозв'язків, що встановлюються при сталому управлінні фінансовими потоками, природними ресурсами, ресурсами підприємства та стійкістю комплексу бізнесу [21, 29]. Автори цього підходу співвідносять матеріальні ресурси підприємства та нематеріальні, такі як ділова репутація, наявність доброї волі, корпоративна цілісність, інформаційна безпека. Підхід характеризує ключові критерії оцінки діяльності самого суб'єкта господарювання, але не відображає комплексної оцінки економічної стійкості в проміжки часу.

В основі вищенаведених визначень економічної стійкості промислових підприємств та організацій лежить критерій економіко-фінансової складової, слабо проглядається орієнтація та інтерес до грошових потоків та наявності сукупного планового прибутку. У першу чергу дослідники звертають увагу на збереження навколишнього середовища, розвиток соціального благополуччя співробітників, зниження витрат, переорієнтацію компетенцій персоналу на

багатофункціональність, перехід на багаторазове використання ресурсів, що були в обороті - рециркуляцію, базу джерел альтернативної енергії, формування позитивної ділової репутації, на яку впливають усі вище перелічені чинники.

За підсумками проведеного дослідження сутності економічної стійкості промислового підприємства можна зробити висновок, що категорія стійкості, економічної її складової в сучасному світі є вкрай складною та багатогранною. Вивченню аспектів економічної стійкості, її трактувань та вдосконаленню визначень присвячено безліч досліджень. Нами було проведено комплексний аналіз показників стійкості, запропонованих дослідницьким співтовариством, що присвятили свої праці вивченню категорії стійкості як складної економічної формації (див. Додаток А). З метою підвищення якості управління сталим розвитком промислового підприємства є необхідним провести аналіз існуючих методів та запропонованих критеріальних показників.

1.3. Аналіз факторів, що впливають на стійкість промислових підприємств

На підставі загальної комерційної глобалізації посилення фактору конкуренції є закономірним, крім того, на передній план виходять такі загрози економічній безпеці суб'єкта, як промислове шпигунство та порушення комерційної таємниці. Використання штучного інтелекту та розвиток інформаційних технологій мають свій специфічний вплив і набувають власні критеріальні показники, що впливають на розбалансування територіальної та корпоративної цілісності. Ці процеси серйозно впливають на переорієнтацію методів, способів ведення конкурентної діяльності та політики підприємства, з'являється потреба у диверсифікованому процесуальному підході до управлінської та маркетингової діяльності господарюючого суб'єкта. Величезна кількість запропонованої продукції та наявність інструментів демпінгу в арсеналі великих гравців негативно впливають на політику

лояльності кінцевого споживача до певного постачальника, продавця продукції, що, у свою чергу, формує запит у покупця на отримання суміжних благ, у тому числі, нематеріального характеру разом із придбанням певного роду товару [29].

Промисловий сектор зі свого боку формує «повідомлення» у зовнішнє середовище, спрямоване на донесення необхідної інформації невизначеному колу осіб про можливе ведення вектору економічності, високої корпоративної відповідальності, сталого розвитку у своїй діяльності або інші умовні переваги, які доступні при співпраці саме з цим підприємством. Отже, відбувається формування показника індивідуальності на підґрунті загальної уніфікації процесів та глобалізації ринків.

Аналізуючи фактори, що впливають на рівень економіко-соціальної стійкості, необхідно звернути увагу на наявність багатогранних та різноманітних підходів до класифікації факторів впливу на економіко-соціальну стійкість підприємства.

Наприклад, поширеною є характеристика за характером та напрямом впливу: прямо спрямовані чи опосередковано; надають позитивний вплив чи негативно-руйнівний. Організаційна складова виробничого процесу впливає на стан основних фондів, технологічну частину процесу, кадровий склад із забезпеченням гідного рівня оплати кваліфікованої праці та захистом трудового права співробітників, на їхній професіоналізм та рівень емпіричної підготовки [12]. До матеріального кількісного складу відноситься стан основних фондів підприємства, розмір накопиченої амортизації, сервісу, ступінь безповоротного зносу, запас потужності до повного оновлення, впровадження інноваційних рішень, а також наявність власних енергоресурсів, складова частина енергозберігаючих, відновлюваних джерел живлення, наявність зацікавленості та застосування НДДКР у виробничому циклі.

Окремо виділяють фактор якісної підсистеми постачання підприємства всіма необхідними ресурсами для організації безперебійного ланцюжка

поставок та обов'язкового системного контролю наявності складських надлишків, що з'являються внаслідок несистемного та низькопрофесійного рівня управління в даному сегменті.

Ведення маркетингової діяльності підприємства та збереження, обробка вхідних потоків інформації здійснюється з подальшим аналізом та адаптацією для всіх задіяних осіб у структурі управління (рис. 1.2).

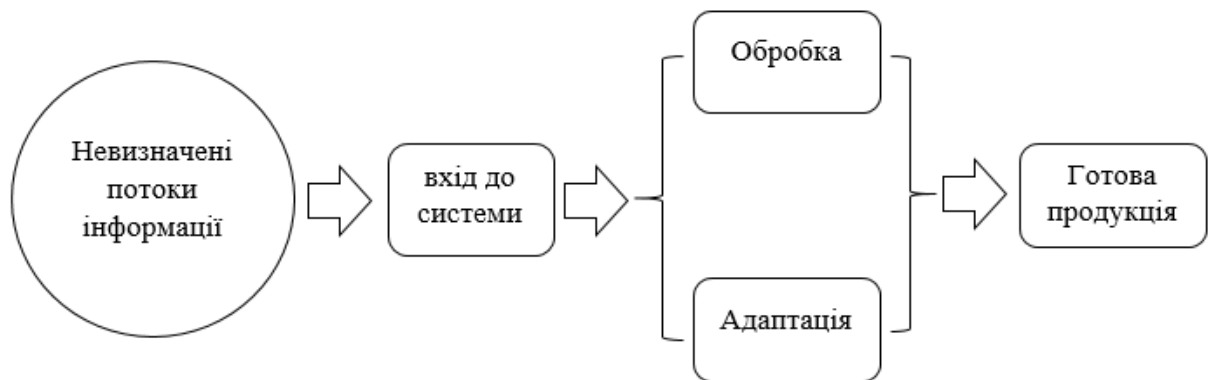

Рисунок 1.2 – Механізм обробки вхідних інформаційних потоків

Джерело: складено автором

Побудова такої системи роботи з інформацією спрямована на забезпеченість ресурсами, інфраструктурну цілісність середовища підприємства, залучення інновацій у діяльність.

Група зовнішніх факторів має серйозний вплив на стан стійкості промислового підприємства, але не так прямо і швидкоплинно, як внутрішні. Варто окремо виділити фактор, який істотно впливає на економіко-соціальну стійкість підприємства в сучасних умовах нестабільності та невизначеності середовища – GR-показник (показник рівня взаємодії з державною владою) [4]. Розвиток великого бізнесу, особливо промислово-виробничого сектора, залучення іноземного інвестора неможливо уявити без наявності даної складової сталого розвитку.

Діяльність кваліфікованого персоналу спрямована на встановлення позитивних взаємин з органами державної влади. До завдань кадрового апарату, що здійснює GR-діяльність на підприємстві, входить захист інтересів компанії при взаємодії з органами державної влади, недопущення настання негативних наслідків від політичних маніпуляцій та змін у нормативно-правових актах, а також діяльність із просування власних інтересів, у вигляді формування необхідної законодавчої бази, щодо амортизації, страхування, інвестування, вхідних бар'єрів, розподілення та перенесення витрат, нормативів, граничних термінів тощо.

Також мають опосередкований вплив чинники, пов'язані із ситуацією соціально-демографічного характеру, станом природних ресурсів, екологічної сфери та географічними особливостями території.

Вищенаведені фактори впливають на зміни таких показників, як обсяг інвестиційних ресурсів, стан та темпи зростання інфляції, рівень доходів населення та його купівельна спроможність.

Можна відзначити фундаментальні правові показники сталого функціонування: стан податкової бази, валютна політика держави, умови митного ввезення продукції, яка потрібна на здійснення повного циклу виробництва, рівень екологічних обмежень промислового виробництва [14].

Ступінь організованості персоналу, рівень його компетенції та емпіричної підготовленості а також техніко-інноваційний склад виробничих потужностей, організаційно-управлінська складова середнього рівня управління є показниками внутрішньої стійкості. Оперативність, доцільність здійснення запланованих рішень у діяльності підприємства формує необхідність правильного та своєчасного донесення інформації до рівнів її споживання. У зв'язку з цим якісний підхід у кадровій політиці повинен мати пріоритетну складову управлінського апарату [15, 17]. Корпоративна культура сприяє проходженню виробничо-кадрових соціальних процесів, у тому числі й наявності підсистеми контролю інформаційної безпеки, яка повинна зазнавати постійних процесів контролю з боку управлінського апарату

верхнього рівня керівників. Розглядаючи фінансову діяльність, необхідно проаналізувати якість та обсяг використання фінансових ресурсів, необхідних для організації конкурентоспроможного виробничого циклу, у тому числі з метою нарощування обсягів продукції, реновації основних засобів. Зовнішні загрози економічної стійкості, зумовлені макроекономічними процесами, умовами політичної системності, інноваційними процесами, розвитком соціально-демографічного рівня, також мають бути враховані. Наявність позитивних тенденцій розвитку, що вбачаються при знаходженні підприємства в умовах економічного зростання, сприяють максимізації прибутку та всебічному розвитку суб'єкта господарювання.

Продовжуючи розглядати класифікацію факторів, приходимо до сукупності об'єктивних факторів, що послідовно розвиваються у зв'язку з стихійними подіями, на які вплинути не уявляється можливим. Відповідно, події, що настали як спеціально сплановані деякою групою осіб для досягнення ними своїх корисливих інтересів, визначаються як суб'єктивні [25]. Такі збурення мають більш стійкий та довгостроковий вплив через обмежену можливість підсистем підприємства оперативно реагувати. Ці чинники визначають становище конкурентоспроможності суб'єкта господарювання за наявності можливості акумулювати ресурси для підтримки рівня стійкості, у тому числі у грошовому еквіваленті.

Дослідник Клегг В. визначає чинники економічної стійкості за видами діяльності підприємства, його диференційованим підсистемам [29].

Розподіл відбувається наступним чином: виділяються фактори, що сприяють фінансовій діяльності, фактори стійкості управлінської підсистеми, що орієнтовані на вдосконалення інноваційно-інтелектуальної діяльності, фактори розвитку емпіричного та компетентного потенціалу співробітників підприємства, що забезпечують розвиток та сприяють покращенню правової сфери, фактори діяльності у сфері інформатизації та екологічної сфери [29]. Даний підхід має суттєву особливість: автор розглядає класифікацію через категорію факторів, що сприяють розвитку підсистем підприємства, шляхом

вирішення поставлених завдань, що формують ефективну систему економіко-соціальної стійкості господарюючого суб'єкта. Наприклад, у сфері управлінської діяльності фактори, що сприяють досягненню стійкості підсистеми, припускають систематизацію стратегії в оперуванні активом підприємства з проведенням диференціації завдань за складовими елементами.

Розвитку емпіричного потенціалу та потенціалу зростання компетенцій персоналу підприємства сприяють аналітика ефективності та відстеження рівня ключових показників ефективності (KPI) як взятих окремо співробітників, так і окремих колективів, організація проєктів навчального характеру. Удосконалення технологічної та виробничої підсистеми відбувається після завершення аудиту та аналізу існуючого стану та розробки тактичних рішень щодо впровадження інноваційних наукомістких рішень для досягнення необхідного рівня стійкості. Якщо в результаті проведеного аналізу виявлено стан нижче критичного рівня, виникає потреба у суворій зміні вектору розвитку аж до переорієнтації чи ліквідації окремих елементів підсистеми виробництва; за умов наявності стійкості середнього чи високого рівня з'являється можливість інвестування в успішні проєкти реалізації проривного, нового економічно стійкого рівня [41].

Організаційно-правова сфера вимагає сприятливих факторів розвитку та досягнення рівнів стійкості соціально-економічної системи підприємства з погляду аналізу якісного обсягу ресурсів, що знаходяться у розпорядженні та на балансі підприємства, а також якісно проведеної аудиторської, бухгалтерської діяльності. Потрібне формування ефективної взаємодії організаційно-правової підсистеми із зовнішнім середовищем: контрагентами, агенціями та фінансовими інститутами, змінами чинного законодавства та податкової бази, сфери, що регулюється трудовим та цивільним кодексом.

Сфера інформації та інформатизації володіє набором удосконалюючих складових обробки інформації: отримання інформації, класифікація та аналіз, систематизація та обробка, аналіз та синтез потоків інформації, збереження та

доведення до органів управління сформованих баз даних про стан підприємства із показниками KPI окремих категорій та процесів. Створення прогностичної моделі діяльності підприємства у нестандартних умовах має формуватися на основі вже комплексно опрацьованої інформації про можливі вектори розвитку. Розвитку екологічної сфери діяльності підприємства змістовно сприяють заходи підтримки норм, прийнятих міжнародним співтовариством у сфері розвитку сталого екологічного функціонування промислового підприємства, із застосуванням апарату, який контролює дотримання цих норм і правил.

Представники китайської економічної школи також виділяють як фундаментальні ті показники та фактори, що мають зовнішнє походження та внутрішнє [36]. Д. Ли проводить детальну аналітику внутрішньосистемних факторів. Підхід представників даного напрямку до вивчення стійкості та впливових внутрішніх факторів відповідає певним видам діяльності підприємства, насамперед управлінській підсистемі та організації її якісної діяльності у короткостроково-тактичній спрямованості з орієнтацією на довгостроковий стратегічний успіх, проведення маркетингової діяльності відповідно до обраної стратегії, організацію інвестиційно-інноваційної діяльності, управління кадрами. Саме проведення освітніх проєктів та ініціатив, спрямованих на покращення та розширення компетенцій персоналу підприємства, формування соціально-спрямованої діяльності щодо зміни умов праці, відпочинку персоналу, забезпечення медичного обслуговування та моніторингу стану здоров'я співробітників позитивно позначаються на показниках операційної діяльності суб'єкта господарювання. Приділяється увага стану довкілля (природних ресурсів, умов клімату), зовнішнім соціальним показникам (реальні доходи населення, середня заробітна плата, стан безробіття регіону, демографічні показники активного працюючого населення, коефіцієнт старіння населення, загальний стан культури та освіти, рівень НТП і технічно-технологічного процесу виробництва, політика споживчого кредитування).

Стійке становище підприємства, на думку представників наступного підходу, базується на економічних факторах розвитку [33, 39, 42]: процеси руху грошових потоків, облік витрат виробничого процесу, аналітика стану ринку збуту, часова складова виробничого процесу одиниці товару, конкурентні умови, стан основних фондів, достатність стабілізаційного капіталу, якість провадження операційної діяльності.

Фінансова складова ґрунтується на показниках обсягу сукупного та чистого прибутку, інвестиційних витрат, збереженні рівня ліквідності коштів підприємства у грошовому чи еквівалентному вигляді. Заборгованість дебіторська та кредиторська, обсяг можливого ринку збуту товару, рівень попиту та конкуренції, ділова репутація та інвестиційна привабливість, наявність підтримки з боку органів державного стимулювання та управління, політика, що проводиться фінансовими організаціями, від яких спостерігається залежність та ризики, мають прямий вплив на стан стійкості підприємства [39].

Розділяти фактори впливу, відповідно до ступеня та спрямованості їх впливу на стійкість стану, на непрямі та прямі пропонує К. Вебер [47]. До групи прямого впливу можна віднести :

- контрспрямовані дії конкурентних учасників ринку;
- поведінку кінцевого споживача виробленої продукції;
- оцінка обсягу та рівня продажів;
- взаємини з постачальниками;
- удосконалення та відбудова ланцюжків поставок;
- організаційно-правова діяльність підприємства з організації чітких та зрозумілих принципів комунікації;
- комплексна інформаційна взаємодія підсистем підприємства: обробка та фільтрування інформаційних потоків.

Непрямий, але суттєвий вплив, мають фактори, що формуються у зовнішньому середовищі :

- стан стабільності соціально-політичної сфери, що має пряме відношення до інвестиційної привабливості галузі та підприємства;
- економічно непрямі фактори включають рівень інфляції, стабільність національної валюти, стан паливно-енергетичного комплексу і рівня ціноутворення в ньому;
- технологічні та наукомісткі досягнення, що зумовлюють проривний розвиток у існуючій галузі або відсутність такого, визначають впровадження інновацій.

Наступним фактором впливу на стійкість підприємства можна вважати часовий період. Так, тривалий період впливу мають фактори світового ринку, фундаментальна зміна правових норм, зміна виробничо-технологічних укладів. До середньострокової перспективи можна віднести стан ресурсів у розпорядженні підприємства, динаміку інформаційної ситуації, аналіз рівня попиту та постачання, наявність особливостей регулювання кредитної політики, соціокультурну сферу взаємодії. Короткострокові зміни пов'язані з персоналом [52].

На підставі аналізу підходів до розуміння чинників та показників, які впливають на стійкість промислового підприємства, можна зробити висновок, що основні аспекти економічної стійкості промислового підприємства пов'язані зі змінами зовнішнього та внутрішнього середовища. Процеси, що відбуваються в зовнішньому середовищі, можуть бути факторами настання негативних і руйнівних наслідків у кількісному вираженні показників розвитку діяльності підприємства. Відбір показників для аналізу стану, впливу та прогнозування відбувається з урахуванням тих цілей, досягнення яких заплановано. Основні показники стійкості економічного розвитку згруповані за сферами діяльності та представлені у вигляді таблиці (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 - Види економічної стійкості суб'єкта

Сфера діяльності	Ступінь сталості дії	Використовувані показники
Економічна та фінансова	Висока. Постійно діюча сфера діяльності, що не залежить від тимчасових, коротко- та середньострокових соціо-економічних формацій. Зумовлена ефективністю та прибутком. Спирається на принцип: ефективно - не ефективно, прибутково - не прибутково.	Прибуток; обсяг доданої вартості; обсяг чистої доданої вартості; податкові витрати; виплати іншого, не податкового характеру у бік держави; інвестиції в "зелену" галузь; інвестиції у сферу соціального розвитку; інвестиції в інновації та НДДКР; обсяг частки закупівель місцевих постачальників
Екологічно-інтеграційна	Середньовисокий ступінь сталості. Виробничий процес відповідно до норм міжнародного права має бути безпечним та екологічно ефективним. Але принципи та норми мають властивість змінюватися під впливом нових та нововиявлених обставин, також характеризуються ступенем інтеграції геополітичної території, на якій підприємство веде операційну діяльність, у міжнародне економічне співтовариство.	Багаторазове використання водних ресурсів; ефективність водокористування; обсяг використання водних ресурсів; редукція відходів виробництва; багаторазове їх використання; утилізація відходів; кількість небезпечних відходів та їх наявність; викиди в атмосферу парникових газів; викиди відходів, що впливають на руйнування озонового шару та інших хімічних елементів; наявність поновлюваних джерел енергії; комплексна енергоефективність.
Соціально-гуманітарна	Середня постійна. Залежить від соціального розвитку суспільства та соціокультурного фундаменту території функціонування. Також залежить від рівня налаштування каналів комунікації, як вертикальних, і горизонтальних.	Відсоток жінок, які перебувають на керівних посадах; час, витрачений на навчання у середньому показнику; обсяг видатків на навчання персоналу; кількість витрат на охорону праці та безпеку виробничого циклу; кількість та частота подій, що призводять до людських травм у процесі виробництва; наявність професійних спілок та колективних договорів.
Суспільно-фундаментальна	Умовно стала. Залежить від рівня та ступеня інтегрованості підприємства у міжнародне економічне співтовариство та ступеня впливу останнього на фінансову та економічну ефективність та потенціал останнього.	Ступінь відкритості в діяльності підприємства, кількість нарад, що проводяться радами управлінців-директорів, рівень відвідуваності всіма учасниками, частка участі жінок при прийнятті рішень, а також їх частка в раді, розмежування за віковими групами, аудиторські перевірки та їх кількість за період часу; обсяг премій вищому керівництву та раді директорів; рівень боротьби з корупцією з показниками кількості та обсягів штрафних санкцій. Також середній час профілактичного навчання, присвяченого протидії корупції.

Джерело: складено автором

На підставі аналізу теоретичних підходів до вивчення станів, подій, процесів, які можуть перетворитися на фактори та бути врахованими у кількісних показниках – критеріях, що характеризують економічну стійкість промислового підприємства - встановлюємо можливість визначення самої стійкості через формування сукупності стійких підсистем та найбільш ефективних показників розвитку підприємства в особливостях сучасної реальності. Економічно стійкий стан визначатиметься через найістотніші підсистеми, такі як операційна, фінансова, соціальна, політична. Неможливо аналізувати і вибудовувати стійкий вектор розвитку підприємства без аналізу кадрового управлінського потенціалу. Кадрова політика сьогодні визначає стійкість та безпека розвитку підприємства, необхідність не лише підтримувати високий рівень соціальної захищеності працівників через моніторинг та індексування виплат та заохочень, а й приділяти особливу увагу рівню освіти всього персоналу, залученого до виробничо-управлінської діяльності. Необхідно враховувати періодичне навчання персоналу, модернізацію виробничого процесу, підвищення кваліфікації у використанні сучасних наукових та практичних досягнень у галузі сталого економічного розвитку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ З УПРАВЛІННЯ СТІЙКІСТЮ КОРПОРАЦІЇ «ФАКЕЛ»

2.1. Комплексний підхід до оцінки економічної стійкості корпорації «Факел»

У період післявоєнного оновлення в Україні має проводитись економічна політика щодо формування сталого споживання та виробництва, яка передбачає ефективне стимулювання учасників виробничого процесу до раціонального, ощадливого, циклічного використання ресурсів природного походження. Формується потенційний тренд використання зеленої енергетики під час операційної діяльності промислового підприємства. Організуються кадрові перетворення, створені задля поліпшення якості робочого процесу та загального рівня життя населення, задіяного у промисловому виробництві. Очікується посилення конкурентоспроможності національної промисловості на світовому рівні [11].

Можна стверджувати, що методологія оцінки сталого економічного розвитку промислового підприємства перебуває у стадії постійного вдосконалення та дослідження через величезний вплив цієї галузі на всі сфери життєдіяльності суспільства. Тому всебічна і глибока аналітична оцінка діяльності окремого суб'єкта господарювання не тільки вкрай важлива для комплексного розуміння організаційно-виробничого процесу його самого, а й має високу макроекономічну значущість і актуальність. Об'єктивне виділення основних, фундаментальних визначень методологічного підходу у його універсальності дуже ускладнене різноманіттям існуючих методик досліджень у цій сфері. Формування методів протидії різноманітним ризикам, пов'язаним з операційною, фінансовою, інвестиційною діяльністю та їх своєчасного виявлення є досить важливим аспектом сталого розвитку.

Передбачається, що особливо цінними критеріями оцінки загальної ефективності діяльності промислового підприємства є здатність приносити

прибуток насамперед від здійснення операційної діяльності, адже саме вона визначає господарюючий суб'єкт як представника виробничого сектору. Потім необхідно враховувати ступінь рентабельності діяльності підприємства. Певною мірою необхідно зберігати стійкий рівень ліквідності майна підприємства та здатність управління ним.

Розуміючи техніку проведення аналізу, можна назвати основні етапи процесу комплексної оцінки економічної стійкості господарюючого суб'єкта (рис. 2.1).

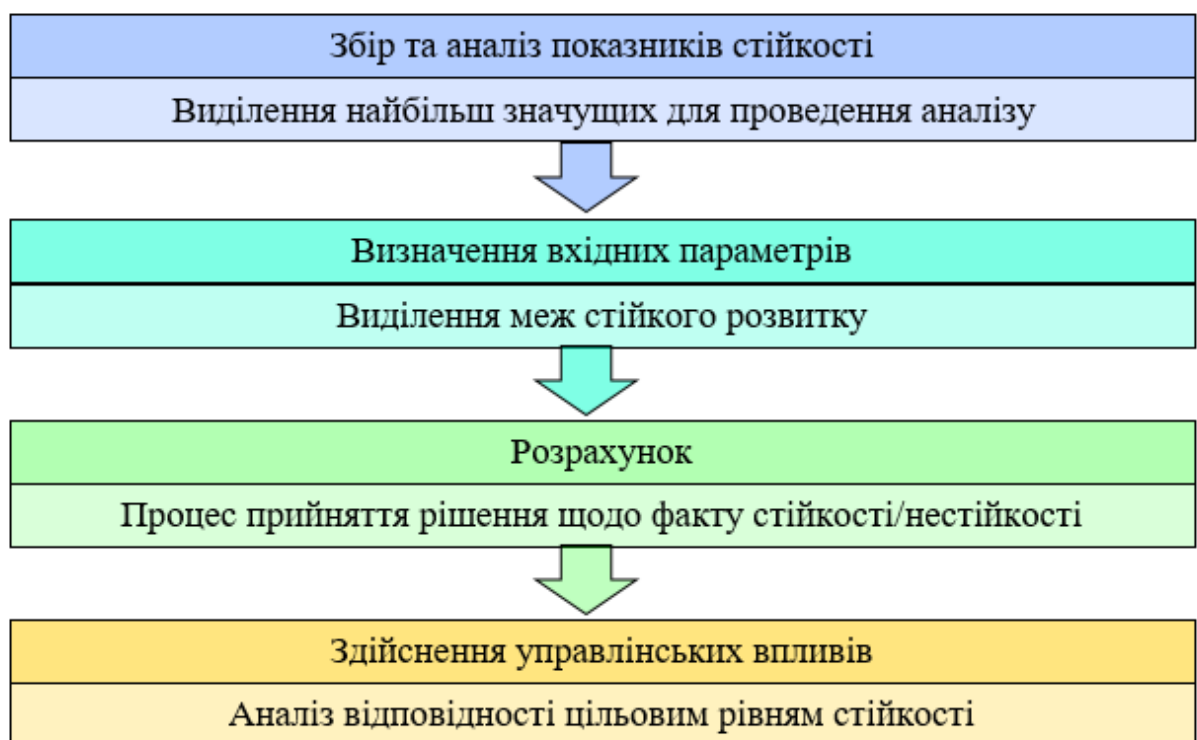

Рисунок 2.1 - Основні етапи процесу комплексної оцінки економічної стійкості господарюючого суб'єкта

Джерело: складено автором

У цьому дослідженні пропонується оцінювати стан стійкості економіко-соціальної системи розвитку промислового підприємства з використанням категорій успішності операційної, фінансової та соціальної складової. Тому логічно припустити, що для розрахунку доцільно обирати методи обчислення із застосування комплексного показника.

Комплексний показник визначає ступінь стійкості функціонування промислового підприємства, ефективності роботи апарату управління, рівень розробленості стратегії розвитку. Ряд дослідників [14, 19, 27, 38] передбачають можливість використання методології експертних оцінок при оцінці ступеня впливу факторів. Існує методика визначення комплексного показника сталого становища підприємства шляхом розробки системи присвоєння балів набору певних факторів [24, 32], що впливають на розвиток суб'єкта, авторами передбачається десятибальна система визначення рівня конкурентоспроможності з градуванням за підсистемами, такими як:

- фінансова діяльність;
- розробка маркетингової стратегії;
- організаційно-управлінські процеси;
- наявність приросту капіталу.

Розрахунок відносно даних показників визначає рівень конкурентоспроможності та економічно стійкого становища підприємства.

У сучасній науковій дійсності почастишали математично складні методики оцінки рівня стійкості суб'єкта господарювання. Розробляються моделі із застосуванням векторного параметричного функціонального графа із застосуванням функціоналу системної динаміки [33]. Розробляються математичні моделі визначення стійкості у розвитку визначення інтенсивності розвитку, використовується безліч різноманітних параметрів нелінійного характеру та складних математичних обчислень для охоплення всіх видів ресурсів промислового підприємства [47]. Дані підходи з використанням складних математичних обчислень вимагають для обґрунтованості та об'єктивності своїх висновків великої кількості точної цифрової інформації про стан економіко-фінансової діяльності підприємства, про його бухгалтерську та організаційно-виробничу діяльність, у тому числі кадрову та інвестиційну, все це ускладнює процес усвідомлення та дослідження проблематики оперативної стійкості для осіб, які приймають рішення про стратегічний розвиток окремого суб'єкта господарювання.

Для визначення рівня сталого розвитку виробничого підприємства дослідниками пропонується використовувати економічні моделі, які дозволяють відстежувати множинні фактори, що впливають на операційно-виробничу, організаційно-кадрову діяльність та рівень поточної конкурентоспроможності в умовах ринку, схильного до постійного ризику [48]. Недоліком даного методу є складність визначення деяких показників множини факторів, які можуть бути отримані лише з використанням методики експертних оцінок.

Для усунення факторів крайнього ступеня невизначеності в управлінні сталим розвитком промислового підприємства необхідно сформулювати просту, ефективну та точну методику. Таким критерієм оцінки сталого управління та розвитку може стати агрегований показник сталої операційної діяльності, фінансової незалежності та результативної кадрової політики, яку виробляє підприємство у певний відрізок часу. В основу комплексного показника економічної стійкості на основі проведеного аналізу наукової літератури та вимог, що висувуються оточенням, пропонується включити такі підвиди стійкості: операційна, фінансова, соціальна. Розрахунок операційної стійкості пропонується вести на основі показників прибутку, показників рентабельності. Розрахунок фінансової стійкості базуватиметься на показниках автономії та ліквідності підприємства. Розрахунок соціальної стійкості визначається за допомогою показників рівня заробітної плати на підприємстві та витрат на професійне навчання працівників з метою збереження та розвитку діяльності.

На підставі запропонованого теоретичного підходу до комплексної оцінки економічної стійкості підприємства промислового сектора можна запропонувати формулу визначення економічної стійкості. Таким чином, формула розрахунку економічної стійкості буде виглядати наступним чином:

$$U_{\text{екон}} = K1 * U_{\text{опер}} + K2 * U_{\text{фін}} + K3 * U_{\text{соц}} \quad (2.1)$$

$$K1 + K2 + K3 = 1, \quad (2.2)$$

де $K1$, $K2$, $K3$ – вагові коефіцієнти, відбивають рівень значимості цього виду стійкості конкретного підприємства.

Для продовження аналізу необхідно розробити межі та рівні оцінки стійкості становища промислового підприємства. Для повного уявлення про становище підприємства у певний відрізок часу запропоновано використовувати п'ять рівнів стійкості:

- високий рівень стійкості;
- вищий за середній рівень стійкості;
- середній рівень стійкості;
- низький рівень стійкості;
- критичний рівень економічного стану.

Визначимо основні характеристики даних рівнів існування промислового підприємства [21]. Перший, високий рівень стійкості сталого розвитку промислового підприємства, характеризується повною, чіткою, оперативною узгодженістю дій всіх органів управління підприємства, відповідністю стратегії сталого розвитку. Важливою характеристикою цього рівня є наявність критерію інвестиційної привабливості відповідно до міжнародних стандартів.

Другий рівень, вищий за середній рівень стійкості, визначається стабільними показниками прибутковості та ефективності, як і в першому рівні, але при знаходженні основних показників нижче від планових стратегічних. Проблематика може бути на будь-якому рівні управління; виявлення та оперативність усунення у тому числі визначає ефективність механізму управління.

Третій, середній рівень стійкості, один із найскладніших і найнебезпечніших етапів економічного розвитку суб'єкта господарювання, оскільки є прикордонним між рівнями. Уточнимо: перебування на середньому

рівні у ряді випадків економічної трансформації може бути задовільним для підтримки та збереження самого життєвого циклу з подальшим розвитком, наприклад, під час спонтанної кризи, яку спрогнозувати не було можливим. Середній рівень приносить прибуток організації та власнику, дозволяє зберегти персонал, але не здатний генерувати великі інвестиційні проекти, здійснювати діяльність з масштабного розвитку операційної діяльності, формувати резервний капітал тощо. Перспектива переходу від третього рівня до другого, більш економічно привабливого, передбачає концентрацію уваги топ-менеджменту на узгодження дій взаємопов'язаних лінійних відділів, що стоять нижче, і вертикальних підсистем. Прийнявши відповідні управлінські чи кадрові рішення, можна перенаправити вектор розвитку для досягнення вищих показників. Ризик полягає в тому, що при тривалому перебуванні в області показників середнього рівня та за відсутності постійного моніторингу економіко-фінансового становища підприємство може перейти до низького рівня стійкого стану.

Четвертий, прикордонний рівень стійкості, характеризується різкою зміною показників прибутковості діяльності підприємства.

П'ятий рівень критичної стійкості промислового підприємства свідчить про глибоку та тривалу кризу всіх підсистем підприємства, оперативна зміна стану економічного занепаду неможлива. На цьому рівні необхідно встановити, в першу чергу, чи існує можливість і необхідність реанімувати економічний стан: чи є в цьому потреба власників, чи не їхнє стратегічне управління привело до втрати стабільного економічного існування. Можливо, слід призупинити операційну діяльність і розпочати переорієнтацію, переформатування або банкрутство з максимально можливим вилученням коштів із загального майна суб'єкта. У разі прийняття рішення про збереження та поновлення діяльності потрібно вирішити основні питання управління: кадровий склад, управлінські компетенції, рішення про підвищення кваліфікації чи заміну відповідної особи. Провести аналіз ринку збуту, аналіз законодавства. При виявленні доцільності здійснення діяльності з відновлення

виробничого процесу та прагнення зберегти діяльність суб'єкта на ринку необхідно якісно оцінити основні потужності, компетенції всього персоналу, піддати оновленій оцінці ланцюжок поставок, відновити взаємини з контрагентами та провести інші якісні тотальні перетворення. Необхідні дії неможливі без фінансових вливань, кошти з високою ймовірністю будуть позиковими.

Таким чином, можна зробити висновок, що доведення до рівня економічного занепаду недоцільно, необхідно мати ефективний механізм управління стійким розвитком, навіть прийняття рішення про ліквідацію та виведення всіх активів з існуючого економічного суб'єкта значно ефективніше можливо здійснити за збереження мінімуму середнього рівня розвитку. Причина в тому, що за показниками сталого прибутку ліквідність загального суб'єкта господарювання та його майна зростає. Для точного розуміння рівнів необхідно задати межі, які будуть визначати точне положення та динаміку розвитку промислового підприємства у вибраному відрізку часу (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Показники, що можуть застосовуватися для оцінки сталості за основними сферами діяльності підприємства

Сфера діяльності	Ступінь сталості дії	Використовувані показники
Економічна та фінансова	Висока. Постійно діюча сфера діяльності, що не залежить від тимчасових, коротко- та середньострокових соціо-економічних формацій. Зумовлена ефективністю та прибутком. Спирається на принцип: ефективно - не ефективно, прибутково - не прибутково.	Прибуток; обсяг доданої вартості; обсяг чистої доданої вартості; податкові витрати; виплати іншого, не податкового характеру у бік держави; інвестиції в "зелену" галузь; інвестиції у сферу соціального розвитку; інвестиції в інновації та НДДКР; обсяг частки закупівель місцевих постачальників
Екологічно-інтеграційна	Середньовисокий ступінь сталості. Виробничий процес відповідно до норм міжнародного права має бути безпечним та екологічно ефективним. Але принципи та норми мають властивість змінюватися під впливом нових та нововиявлених обставин, також характеризуючись ступенем інтеграції геополітичної території, на якій підприємство веде операційну діяльність, у міжнародне економічне співтовариство.	Багаторазове використання водних ресурсів; ефективність водокористування; обсяг використання водних ресурсів; редукція відходів виробництва; багаторазове їх використання; утилізація відходів; кількість небезпечних відходів та їх наявність; викиди в атмосферу парникових газів; викиди відходів, що впливають на руйнування озонового шару та інших хімічних елементів; наявність поновлюваних джерел енергії; комплексна енергоефективність.

Продовження таблиці 2.1

Сфера діяльності	Ступінь сталості дії	Використовувані показники
Соціально-гуманітарна	Середня постійна. Залежить від соціального розвитку суспільства та соціокультурного фундаменту території функціонування. Також залежить від рівня налаштування каналів комунікації, як вертикальних, і горизонтальних.	Відсоток жінок, які перебувають на керівних посадах; час, витрачений на навчання у середньому показнику; обсяг видатків на навчання персоналу; кількість витрат на охорону праці та безпеку виробничого циклу; кількість та частота подій, що призводять до людських травм у процесі виробництва; наявність професійних спілок та колективних договорів.
Суспільно-фундаментальна	Умовно стала. Залежить від рівня та ступеня інтегрованості підприємства у міжнародне економічне співтовариство та ступеня впливу останнього на фінансову та економічну ефективність та потенціал останнього.	Ступінь відкритості в діяльності підприємства, кількість нарад, що проводяться радами управлінців-директорів, рівень відвідуваності всіма учасниками, частка участі жінок при прийнятті рішень, а також їх частка в раді, розмежування за віковими групами, аудиторські перевірки та їх кількість за період часу; обсяг премій вищому керівництву та раді директорів; рівень боротьби з корупцією з показниками кількості та обсягів штрафних санкцій. Також середній час профілактичного навчання, присвяченого протидії корупції.

Джерело: складено автором

Грунтуючись на даній системі оцінки економічно-фінансового стану сталого функціонування та розвитку, можливо сформувані якісне розуміння ефективності діяльності всієї системи промислового підприємства, а також сформувані прогностичну стратегію подальшого розвитку.

2.2. Аналіз стійкості розвитку корпорації «Факел»

В якості об'єкта аналізу було обрано групу компаній «Факел», яка є одним з найбільших підприємств кондитерської галузі України. Через агресію Росії проти України ЗАО «Факел» було визнано банкрутом, через велику заборгованість перед кредиторами та неможливість управляти майном, що знаходиться на непідконтрольній Україні території. Інші підприємства корпорації продовжують працювати. Аналіз буде проведено за період 2019-2021 рік за консолідованим балансом.

Таблиця 2.2 — Фінансова звітність «Факел» за 2019-2021 рік

Статті	На початок періоду		На кінець періоду		Зміни		Темп приросту	Динаміка структурних змін
	Сума	Питома вага	Сума	Питома вага	Сума	Питома вага		
1.Необоротні активи	188568	59,4%	221 884	83,05%	33 316	66,2%	17,6%	позитивна
2.Оборотні активи	128 896	40,6%	45 259	16,9%	-83 637	-16,6%	-64,8%	від'ємна
3.Власний капітал	187 836	59,16%	179 023	67,01%	-8 813	-17,51%	-4,69%	від'ємна
4.Довгострокові зобов'язання та забезпечення	5 305	1,67%	6 836	2,5%	1 531	3,04%	28,8%	позитивна
5. Поточні зобов'язання та забезпечення	124 323	39,16%	81 284	30,4%	-43 039	-85,5%	-34,61%	від'ємна
	317 464		267 143					

Протягом даного періоду відзначаємо зростання необоротних активів, що призвело до позитивних змін у динаміці структури. Динаміка оборотних активів, навпаки, стала від'ємною протягом звітного періоду.

Спостерігається послаблення господарського потенціалу, на що вказує зменшення суми активів, тобто наявного у розпорядженні підприємства майна. Скорочується сума наявних джерел фінансування активів, що зумовлено зменшенням власного капіталу (-4,69%) і короткострокових зобов'язань (-34,61%). Скорочення загальної суми зобов'язань призводить до підвищення незалежності від зовнішніх кредиторів, хоча стримує розкриття наявного потенціалу компанії.

Негативними рисами діяльності підприємства протягом періоду є:

1. Непокриті збитки, проте відбувається зменшення непокритих збитків на 7561 тис. грн.
2. Скорочення суми нерозподіленого прибутку: на початок звітного періоду становить 117490.00 тис. грн., на кінець 109929.00 тис. грн.
3. Резервний капітал: протягом усього звітного періоду знаходиться без змін - 3847.00 тис. грн.

4. Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами зменшується: на початок звітного періоду становить 1415.00 тис. грн., на кінець -39.00 тис. грн.

5. Значна частина коштів у структурі оборотних активів (на початок періоду - 35,2%; на кінець періоду - 31,6%)

6. Зменшення статутного капіталу: станом на 2021 рік статутний капітал становив 15389620 грн., в порівнянні з 2020 роком – 37810948 грн

7. Відсутня значна іммобілізація коштів основної діяльності в капітальні вкладення:

«Незавершене будівництво» - відсутня;

«Довгострокові фінансові вкладання» - відсутня;

«Довгострокова дебіторська заборгованість» - відсутня;

«Відстрочені податкові активи» - 302.00 тис. грн.

Проаналізуємо ліквідність та платоспроможність підприємства, як індикатор здатності підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями та вміння балансувати вхідні та вихідні грошові потоки.

Таблиця 2.3. - Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства «Факел»

Актив	Сума		Пасив	Сума	
	На початок періоду	На кінець періоду		На початок періоду	На кінець періоду
A1	7.00	47.00	П1	0.00	0.00
A2	31 737.00	17 684.00	П2	82 763.00	20 717.00
A3	3 752.00	3 752.00	П3	6 836.00	5 584.00
A4	221 884.00	222 243.00	П4	174 473.00	181 160.00

Джерело: складено автором за даними звітності

Грошові кошти та їх еквіваленти перевищують кредиторську заборгованість і позички підприємства. Це свідчить про те, що у підприємства є можливість вчасно погасити свої позички та кредити. З аналізу видно, що довгострокові кредити несуттєво перевищують запаси підприємства, але все одно треба переглянути та оцінити ефективність наявних довгострокових кредитів. Підприємство не володіє повністю ліквідним балансом, відповідно, можна зробити передбачення, що у майбутньому платоспроможність підприємства буде погіршуватися. Тому потрібно негайно шукати вирішення цієї проблеми.

З проведеного аналізу ліквідності та платоспроможності видно, що підприємством здійснюється тільки одна умова балансу ліквідності – $A1 > П1$, інші умови не виконуються. Це свідчить про те, що ліквідність балансу підприємства тою чи іншою мірою відхиляється від абсолютної. Тому підприємству «Факел» варто провести перегляд усіх поточних зобов'язань, кадровий склад, умови фінансових зобов'язань, механізми реалізації продукції, щоб у майбутньому ввести зміни та вирішити цю проблему для платоспроможності підприємства.

Аналіз ліквідності балансу оцінюється за допомогою загального коефіцієнту платоспроможності:

$$K = (A1 + 0,5 \times A2 + 0,3 \times A3) \div (П1 + 0,5 \times П2 + 0,3 \times П3)$$

$$K_{2019}=0,35$$

$$K_{2020} = 0,03$$

$$K_{2021}= 0,8$$

З аналізу ліквідності ми розрахували коефіцієнт платоспроможності і бачимо, що $K < 1$, тобто підприємство не є платоспроможним у періоді 6 місяців, це є негативною рисою діяльності. Але не дивлячись на це, коефіцієнт за останній рік зріс на 0,77 – це показує на те, що підприємство приймає певні дії для підвищення своєї платоспроможності.

Аналіз рентабельності підприємства «Факел» за 2019 – 2021 роки:

1. Загальна рентабельність діяльності підприємства:

$$2020\text{р.} - 2021\text{р.} = (5133)/((264\,072 + 246\,827)/2) = 0,02\%$$

$$2019\text{р.} - 2020\text{р.} = (1285)/((317\,464 + 267\,143)/2) = 0,004\%$$

Рентабельність підприємства знаходиться на дуже низькому рівні (нижче 1%), але за 2021 рік відбулося невелике зростання рентабельності.

2. Рентабельність операційної діяльності:

$$2020\text{р.} - 2021\text{р.} = (2190)/((264\,072 + 246\,827)/2) = 0,008\%$$

$$2019\text{р.} - 2020\text{р.} = (193)/((317\,464 + 267\,143)/2) = 0,0006\%$$

За звітний період показник рентабельності операційної діяльності показав позитивну динаміку – збільшився. Це дуже важливо для підприємства з низьким рівнем рентабельності.

3. Чиста рентабельність діяльності підприємства:

$$2020\text{р.} - 2021\text{р.} = (6687)/((264\,072 + 246\,827)/2) = 0,03\%$$

$$2019\text{р.} - 2020\text{р.} = (578)/((317\,464 + 267\,143)/2) = 0,001\%$$

За звітний період показник почав зростати, але все одно знаходиться на низькому рівні.

4. Рентабельність власного капіталу:

$$2020\text{р.} - 2021\text{р.} = (5133)/((174\,473 + 181\,160)/2) = 0,03\%$$

$$2019\text{р.} - 2020\text{р.} = (1285)/((187\,836 + 109\,929)/2) = 0,1\%$$

Рентабельність власного капіталу підприємства спадає.

5. Чиста рентабельність власного капіталу:

$$2021\text{р.} - 2020\text{р.} = (6687)/((174\,473 + 181\,160)/2) = 0,04\%$$

$$2020\text{р.} - 2019\text{р.} = (578)/((187\,836 + 109\,929)/2) = 0,03\%$$

Показник залишився на тій же позиції, що є негативною рисою.

6. Економічна рентабельність:

$$2020\text{р.} - 2021\text{р.} = (25\,616)/((264\,072 + 246\,827)/2) = 0,1\%$$

$$2019\text{р.} - 2020\text{р.} = (665\,181)/((317\,464 + 267\,143)/2) = 2,3\%$$

Як і власний капітал, рівень економічної рентабельності підприємства спадає.

7. Рентабельність виробничих ресурсів (фондів):

$$2019\text{р.} - 2020\text{р.} = (1285)/(((184\,424 + 178\,962)/2) + ((8\,852 + 5\,520)/2)) = 0,06\%$$

$$2020\text{р.} - 2021\text{р.} = (5133)/(((178\,962 + 179\,019)/2) + ((5746 + 302)/2)) = 0,2\%$$

Показник зростає - це є позитивною рисою.

8. Загальна рентабельність:

$$2019\text{р.} - 2020\text{р.} = (24589)/(((45896+1205)/2) + ((74569+23014)/2)) = 0,1\%$$

$$2020\text{р.} - 2021\text{р.} = (524896)/(((24563+4158)/2) + ((23654+2148)/2)) = 19,2\%$$

За звітній період показник значно збільшився, аж на 19,1%. Збільшення коефіцієнту свідчить про покращання результатів діяльності на підприємстві.

9. Рентабельність операційних витрат:

$$2019\text{р.} - 2020\text{р.} = 193/93536 = 0,02\%$$

$$2020\text{р.} - 2021\text{р.} = 17\,300/73\,113 = 0,3\%$$

Показник зростає - це є позитивною рисою.

10. Рентабельність продукції:

$$2019\text{р.} - 2020\text{р.} = 124564 / 5632 = 22,1\%$$

$$2020\text{р.} - 2021\text{р.} = 668766 / 63\,254 = 10,5\%$$

Показник помітно спадає - це є негативною рисою для підприємства.

11. Валова рентабельність продукції:

$$2019\text{р.} - 2020\text{р.} = 56854/(1859) = 30\%$$

$$2020\text{р.} - 2021\text{р.} = 3509 / (221) = 15,8\%$$

Показник помітно спадає - це є негативною рисою для підприємства.

12. Рентабельність витрат діяльності:

$$2020\text{р.} - 2021\text{р.} = 5133/(869+1554+2639) = 1,01\%$$

$$2019\text{р.} - 2020\text{р.} = 1285/(707+734+869+13262) = 0,002\%$$

Показник зростає, але все одно знаходиться на низькому рівні.

Розраховані коефіцієнти рентабельності підприємства дають можливість зробити висновок, що підприємство має значні проблеми щодо забезпечення прибуткового функціонування, але при цьому забезпечує мінімально необхідні вимоги.

Ключовими елементами інструментарію управління будь-яким підприємством є фінансові показники, що відображають результати його діяльності. Процеси формування та переміщення фінансових ресурсів завжди

цікавлять топ-менеджмент підприємства та виступають основою розробки фінансової стратегії.

Сума необоротних активів підприємства збільшується, що дає можливість прогнозувати наявність у власників планів щодо модернізації, оновлення та подальшого розвитку «Факелу». В пасиві бачимо зменшення частки власного капіталу та довгострокових зобов'язань в умовах збільшення короткострокових зобов'язань. Як результат: власний капітал, що становив близько 28,9% втрачено і на початок 2022 року його величина складала 8,9%, що є несприятливим для діяльності корпорації «Факел» і свідчить про погіршення стійкості.

При дослідженні структури оборотних активів видно, що в оборотних активах основна питома вага припадає на дебіторську заборгованість, відповідно, необхідно оцінити ефективність збутової політики підприємства, оскільки, скоріш за все, підприємство може витрачати значні кошти на інкасацію наявної заборгованості. При аналізі структури пасивів виявлено, що значну частку займають поточні зобов'язання. Велика їхня частина є негативним фактором, так як підприємство все більше залежить від сторонніх осіб.

Чистий дохід щороку збільшувався майже вдвічі. Проте, валовий прибуток залишався низьким і за підсумком чистий прибуток був від'ємним. Збільшення прибутку забезпечується збільшенням витрат, але випереджаюче збільшення доходу в порівнянні з витратами не спричинить збитків.

Забезпеченість підприємства власними оборотними засобами спочатку була недостатньою. З 2021 року зменшується показник маневреності власного капіталу.

Ресурсів підприємства для погашення його поточних зобов'язань достатньо, проте запас ліквідності відсутній. Спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність зменшується.

Отже, значна частка з можливостей формується у збутовій діяльності: зниження торговельних бар'єрів на потенційно-привабливих ринках та зростання попиту на наявних ринках.

Менеджменту корпорації варто приділити особливу увагу теперішній економічній кризі. Тобто варто підлаштовувати продукцію під нові вимоги, постійно здійснювати аналіз попиту за регіонами, за видами продукції та часовими інтервалами.

Загалом, корпорація «Факел» має досить сильні сторони і хороші можливості. Вона має передові технології та випускає нову продукцію, має широкий асортимент та значний досвід. Незважаючи на те, що корпорації довелось закрити 2 з 3 найбільших заводів, що знаходяться в Донецькій та Луганській областях, корпорація має можливість завдяки роботі Дніпровської фабрики підтримувати свою діяльність та не втрачати позицій сильного гравця на вітчизняному ринку кондитерської продукції.

Основні показники, що використовувались для аналізу стійкості підприємства - прибуток, активи та пасиви, показники платоспроможності, незалежності, ліквідності свідчать про наявність значних проблем з її забезпеченням.

Ділова активність корпорації «Факел» покращується – збільшується ефективність використання ресурсів та основних засобів, показник швидкості реалізації товарно-матеріальних запасів підприємства. Середній період погашення дебіторської заборгованості становить 127 днів, а кредиторської - 138, тобто вони майже збалансовані між собою.

Нажаль, за даними офіційної звітності ми не змогли проаналізувати соціальну складову комплексного показника стійкості розвитку. І, відповідно, не можемо застосувати комплексний показник стійкості розвитку.

Враховуючи вищенаведене, можемо констатувати, що підприємство повинно взяти дієві кроки щодо відновлення показників ефективного функціонування та стійкості розвитку

2.3. Формування механізму управління сталим розвитком промислового підприємства

Розробка механізму управління сталим розвитком промислового підприємства є необхідною складовою формування довгострокової перспективи існування його плавного життєвого циклу. Процес управління сталим розвитком базується на систематичному, оперативному отриманні органами управління доцільної та корисної інформації, необхідної для прийняття рішень, адекватних викликам. Визначення ступеня корисності інформації має розглядатися в контексті обраних показників стійкості та прийнятої методики. Після аналізу інформації та визначенні рівня стійкості стану підприємства у поточний момент часу необхідно прийняти низку економічно-управлінських дій та рішень, виходячи зі ступеня та наявності загроз, запланованих результатів, прийнятої стратегії. Оперативність прийнятих рішень показуватиме ефективність управлінсько-організаційної системи суб'єкта господарювання.

Цільовим показником механізму управління стійким розвитком є встановлення обраних показників стійкості за зростаючим трендом у довгостроковій перспективі, а також швидкість повернення до проміжних значень у разі наявності відхилень під впливом руйнівних тенденцій. Механізм управління повинен включати моніторинг факторів розвитку та збурень, які мають вплив на функціонування системи промислового підприємства в умовах невизначеності, дозволяти оперативно відстежити найбільш вагомі проблеми та фактори, окремі інструменти процесу управління, які перебувають у стадії кризового розвитку, з метою аналізу та коригування досягнення стратегічної мети управління розвитком суб'єкта господарювання – стану постійної стійкості. Для організації механізму управління необхідно сформувати рівні відповідальності управління промисловим підприємством, які відповідатимуть принципам сталого

розвитку, та усвідомлювати ступінь та своєчасність участі при настанні певних економічних обставин:

- перший рівень управління: власники;
- другий рівень управління: рада директорів;
- третій рівень управління: генеральний директор та його апарат, заступники;
- четвертий рівень управління: топ-менеджмент, директори напрямів, профільні заступники генерального директора;
- п'ятий рівень управління: керівники управлінь;
- шостий рівень управління: керівники підрозділів, відділів;
- сьомий рівень управління: керівники первинних ланок, цехів, складів, господарсько-підсобних напрямів.

Ступінь участі рівнів управління підприємством різноманітна, за наявності стабільного механізму провадження всієї господарської діяльності та узгодженої роботи всіх підсистем, при досягненні рівня стратегічної стійкості, деякі рівні управління беруть мінімальну участь у повсякденному процесі управління. Так, участь першого рівня може обмежуватися організацією інвестиційної діяльності та отриманням дивідендів в ситуації стабільного стану діяльності підприємства та високого рівня прибутку.

Визначимо основні характеристики заданих рівнів управління:

Перший рівень. Власники підприємства є вищим органом управління та особами, які відповідають за спрямування стратегії розвитку операційної діяльності. Власники бізнесу виявляють ініціативу ведення інвестиційної діяльності підприємства за наявності відповідного прибутку. Представники даного рівня повинні бути негайно повідомлені представниками 3 та 4 рівнів управління про наявність стратегічної загрози існуванню суб'єкта господарювання. У цьому випадку саме власники повинні приймати рішення про заходи щодо виходу з кризового стану або про варіанти ліквідації всього проєкту, а також про можливу зміну основного виду діяльності. Як приклад можна навести зміну власником сфери діяльності з виробничої на передачу

площ підприємства під комерційну нерухомість або для організації торгово-розважальної сфери.

Другий рівень. Рада директорів – агрегований орган управління підприємством. Цей стратегічний орган управління ухвалює рішення, які є обов'язковими до виконання. У разі формування сталого механізму управління реалізує функцію колегіального розгляду кризових ситуацій. Саме співпраця та кооперація учасників ради директорів, які відповідають за розвиток підвідомчих напрямів, може оперативно ухвалити тактично вірні рішення, що впливають на корекцію стратегічного розвитку.

Третій рівень. Генеральний директор та його заступники є постійним органом управління та контролю за всім процесом діяльності господарюючого суб'єкта. Саме цей рівень несе повну відповідальність за всі сфери діяльності систем підприємства. На цьому рівні визначається тактика та стратегія відповідно до завдань, поставлених особами, зацікавленими у розвитку бізнесу.

Четвертий рівень. Топ-менеджери – начальники профільних управлінь, що входять до агрегованих зон відповідальності заступників директорів, – несуть відповідальність за окремий напрямок розвитку підприємства: фінансовий, операційний, інвестиційний, інформаційний, інший. На цьому рівні має первинно відстежуватись інформація, яка може потенційно вплинути на зміну стану підприємства.

П'ятій – шостий рівень. Керівники укрупнених відділів та їх профільні начальники окремих складових напрямків мають найменший вплив на процеси стійкості у разі відповідного чіткого директивно-розпорядчого управління з боку вищого менеджменту та здійснення перманентного контролю. Даний рівень є управлінсько-виконавчою системою середньо-низької ланки. Як приклад можна навести відділ постачання та відділення, що відповідає за логістику, за постачання спеціалізованої продукції, продукції для внутрішнього користування тощо.

6. Керівники первинних ланок, цехів, складів, господарсько-підсобних напрямів відповідно до свого масштабу та кількості персоналу відповідають за виконання своїх особистих обов'язків, розпоряджень зверху та корпоративної дисципліни. Однак від якості виконання всіх складових системи промислового підприємства, а також ефективності окремої ланки залежить комплексний стратегічний стан.

Визначивши рівні управління промисловим підприємством при формуванні стійкого становища у довгостроковій перспективі, доцільно сформуванати механізм управління стійким розвитком промислового підприємства за показниками прибутковості та рентабельності, які зазвичай і використовуються для оцінки ефективності.

За допомогою цього інструменту буде здійснюватися моніторинг, аналіз діяльності підприємства в умовах невизначеності та викликів з боку зовнішнього середовища, визначатиметься порядок та послідовність дій, які дозволять відновити процес діяльності та підняти показники прибутковості операційної діяльності та рентабельності всього комплексу промислового підприємства до заданих цільових рівнів. На основі запропонованого механізму управління на рисунку 2.2 представлена модель залучення учасників управлінського процесу у вирішення задачі підвищення рівня стійкості промислового підприємства.

У процесі визначення загроз для функціонування всієї системи розвитку підприємства інформація надходить до блоку оцінки за показниками стійкості, визначеними цим дослідженням, при виявленні комплексного показника в діапазоні від 0,8 до одиниці або в зоні, що перевищує показник, що дорівнює одиниці, рівні управління 4 і 3 залишають процес незмінним, при цьому віддають розпорядження на рівень 5 для здійснення постійного контролю за процесами, що відбуваються.

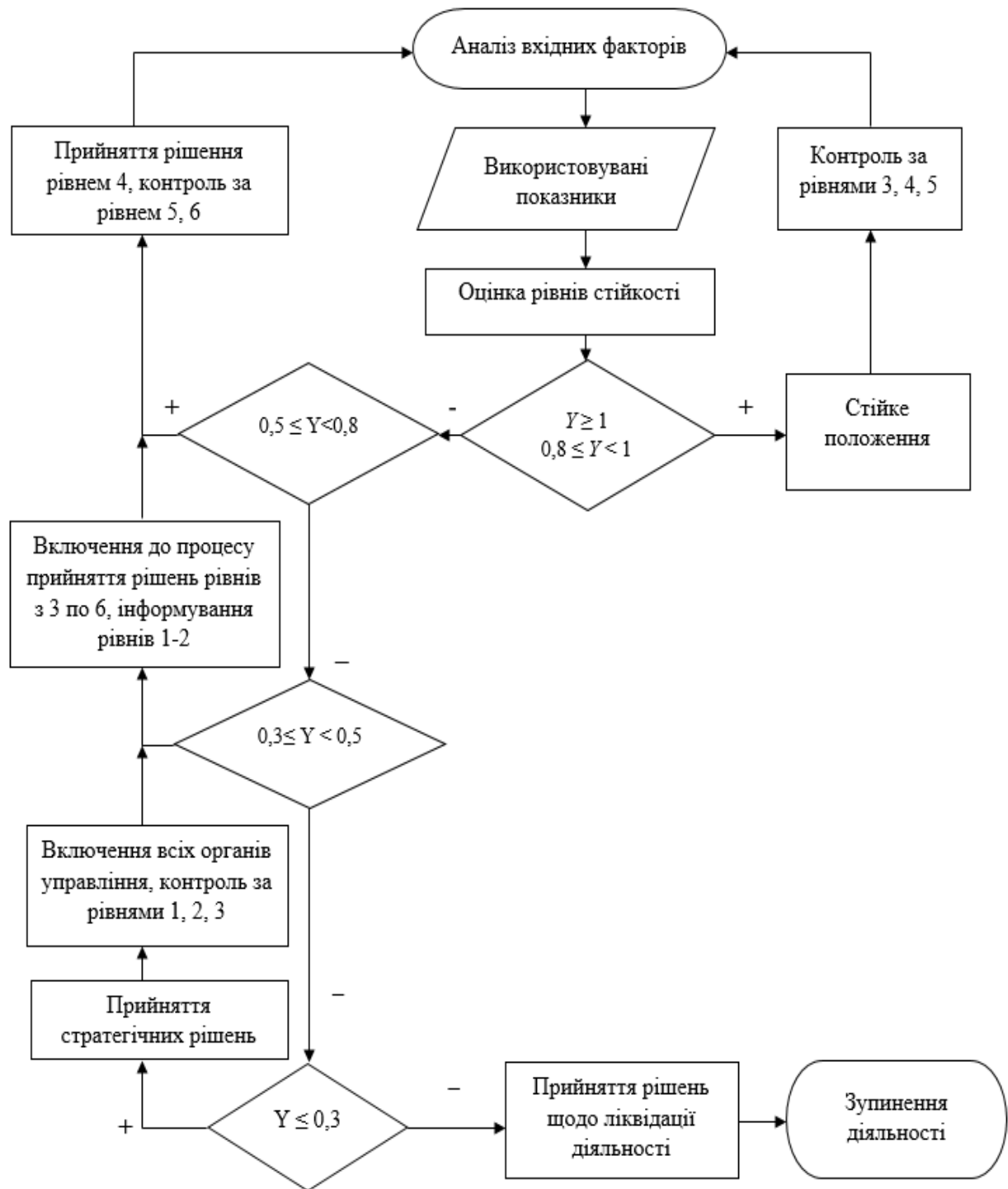

Рисунок 2.2 – Механізм управління сталим розвитком промислового підприємства за показниками прибутковості та рентабельності

Джерело: складено автором

У разі знаходження комплексного показника економічної стійкості в зоні від 0,5 до 0,8 топ-менеджмент компанії приймає рішення відповідно до виявлених проблем та віддає на нижчий рівень розпорядження про контроль

та усунення причин збурення з визначенням конкретних термінів настання необхідного результату. У процесі знаходження показників стійкості в зоні ризику, а саме - від 0,3 до 0,5, до процесу визначення та оперативного управління включаються рівні управління підприємством з третього по шосте з необхідним та негайним повідомленням власників бізнесу та всіх учасників ради директорів, а також прийняттям відповідних управлінських рішень, спрямованих на стабілізацію стану підприємства під впливом несприятливих факторів. У разі погіршення ситуації, при якій комплексний показник знаходиться на рівні нижче 0,3, власники, які попередньо знають про кризу у сфері виробничої та операційної діяльності, повинні ухвалити відповідне рішення: про збереження існуючого напрямку діяльності при істотній його реструктуризації або про припинення, переорієнтацію, ліквідацію діяльності та виведення всіх можливих активів [22]. Якщо відповідно до умов, що склалися на поточний момент, неможливо оцінити комплексний показник, тоді в якості «Y» можна використовувати рівень досягнення планового показника, наприклад за рентабельністю (де за 1 приймається запланований рівень).

Повертаючись до корпорації «Факел», проаналізуємо динаміку обраних для характеристики стійкості розвитку показників.

Показники рентабельності, у тому числі рентабельності продажів, доцільно використовувати для визначення універсальної стійкості обраного підприємства. Протягом 2019-2021 років рентабельність продукції та рентабельність валової продукції зазнали найбільших негативних змін (рентабельність продаж знизилася з 30% до 15,8%). Це узагальнюючий показник, що ілюструє неефективність комерційної діяльності. Можна зробити висновок, що корпорації «Факел» треба приділяти більше уваги процесу збуту, налагодженню оптових ланцюжків, розширенню реалізації готової продукції через власну роздрібну мережу, використання великих роздрібних мереж, орієнтованих на невизначеного споживача цільової аудиторії. Зниження показника рентабельності валової продукції

опосередковано говорить про неефективні витрати, можливе затоварювання, наявність значних невиробничих витрат, зниження яких дозволить оптимізувати показники економіко-фінансової діяльності аналізованого підприємства.

Крім того, оцінка ступеня ефективності системи управління та здатності підприємства стійко генерувати додаткові кошти від своєї виробничо-торгівельної діяльності дозволила зробити висновок про більшу ефективність комерційної діяльності підприємства. Тобто підприємство крім основної виробничої діяльності займається інвестиційною та фінансовою діяльністю з достатнім рівнем доходності.

Наявність та певна активність інвестиційної діяльності свідчить про те, що власники підприємства розглядають можливості розширення та диверсифікації діяльності, проте показник чистої рентабельності власного капіталу залишився без змін, тоді як загальна рентабельність власного капіталу зменшилася з 1% до 0,03%, що ілюструє наявність великих додаткових витрат не пов'язаних з основною операційною діяльністю підприємства.

На підставі отриманих результатів економічного аналізу показників, що було обрано для оцінки стійкості розвитку підприємства (ліквідність, рентабельність, платоспроможність, загальний аналіз балансу та звіту про фінансові результати) можна зробити наступний висновок. Однією з основних причин невисоких показників економічно стійкого стану підприємства є недоопрацювання в організаційно-плановому відділі. Фінансовий підрозділ показує низькі результати своєї професійної діяльності, насамперед це стосується прибуткового використання тимчасово вільних коштів, планування економічної ефективності, адекватного ціноутворення, ефективної політики управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. Відповідно до оприлюдненої інформації керівництво підприємства, спостерігаючи зниження загальної ефективності, вкладає кошти на підвищення кваліфікації

співробітників, але, очевидно, через відсутність управлінських компетенцій, недостатньо ефективно.

В цілому ефективність операційно-виробничої підсистеми корпорації оцінюється як така, що перебуває на задовільному рівні.

З перспективних рекомендацій можна виділити вдосконалення каналу комунікацій та формування навичок адаптації для мінімізації негативних відхилень у періоди змін, викликів та скорочення часових відрізків на відновлення ефективності.

Грунтуючись на отриманих даних, можна припустити наявність певних прогалин у системі планування. Відповідно, надані у цьому аспекті рекомендації будуть стосуватися підвищення ефективності фінансового планування, пошуку можливостей зниження сукупних витрат на вироблення продукції. Для усунення такого недоліку потрібно проводити спільний з усіма керівниками підсистем підприємства аналіз ринкової ситуації у короткостроковій перспективі не рідше одного разу на два місяці внаслідок прискорення динаміки розвитку соціально-політичних та економічних явищ у суспільстві. Також необхідно покласти персональну відповідальність на профільного заступника головного керівника щодо відстеження екстрених кризових ситуацій.

Необхідно переоцінити рівень компетенції осіб, які приймають рішення щодо використання монетарних ресурсів підприємства, є підстави припустити відсутність ефективної інвестиційної діяльності.

Також необхідно переоцінити та переформатувати соціальну політику для підвищення ефективності професійного навчання співробітників. Необхідно не просто інвестувати в навчання топ-менеджменту, а заздалегідь виявляти потенційно слабкі складові частини підсистеми, що беруть участь в організації виробничо-торгівельної діяльності з подальшою їх модернізацією, в тому числі і завдяки навчанню персоналу.

Слід звернути увагу на канали комунікації підсистеми постачання з підсистемою планування та прогнозування, ефективність системи

підпорядкування та існуючій в компанії ієрархії. Оскільки існуюча на сьогодні система, спрямована на досягнення свідомо неможливих результатів, тягне за собою загрози внутрішньому середовищу підприємства та втрати загальної економічної сталої діяльності і, відповідно, втрати стану стійкості в певний момент часу через збільшення супутніх витрат на забезпечення виробництва, надмірного обсягу продукції, збільшення складських залишків, втрати конкурентоспроможності через закономірне старіння виробленої продукції.

ВИНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проведений аналіз основних підходів до визначення поняття «стійкий розвиток промислового підприємства», дозволяє зробити висновок, що в їхній основі лежить критерій економіко-фінансової складової, включаючи стан та структуру грошових потоків та наявності сукупного прибутку. Також дослідники звертають увагу, що забезпечення стійкого розвитку повинно базуватися на збереженні навколишнього середовища, розвитку соціального благополуччя співробітників, зниженні витрат, переорієнтації компетенцій персоналу на багатофункціональність, переході на багаторазове використання ресурсів, формуванні позитивної ділової репутації, на яку впливають усі вище перелічені чинники. В основу цього дослідження лягло визначення комплексної економічної стійкості промислового підприємства через показники стійкості функціонування його підсистем: операційної, фінансової та соціальної. Велику роль відіграє і політична складова, але у нас бракувало інструментарію для її оцінювання.

Аналіз стійкості зростання об'єкту дослідження дозволяє виділити наступне:

протягом даного періоду відбулося зростання необоротних активів, проте питома вага оборотних активів, навпаки, зазнала зменшення протягом звітного періоду. Спостерігається послаблення господарського потенціалу, на що вказує зменшення суми наявного у розпорядженні підприємства майна.

У підприємства скорочується джерела фінансування, що зумовлено зменшенням власного капіталу і короткострокових зобов'язань. Скорочення загальної суми зобов'язань призводить до підвищення незалежності від зовнішніх кредиторів, хоча стримує розвиток підприємства.

Грошові кошти та їх еквіваленти перевищують кредиторську заборгованість і позички підприємства. Це свідчить про те, що у підприємства є можливість вчасно погасити свої позички, але ці кошти неефективно використовуються.

Коефіцієнти рентабельності свідчать, що підприємство має значні проблеми щодо забезпечення прибуткового функціонування, але при цьому забезпечує мінімально необхідні вимоги.

Ділова активність корпорації «Факел» покращується – збільшується ефективність використання ресурсів та основних засобів, показник швидкості реалізації товарно-матеріальних запасів підприємства.

Основні показники, що використовувались для аналізу стійкості підприємства - прибуток, активи та пасиви, показники платоспроможності, незалежності, ліквідності свідчать про наявність значних проблем з її забезпеченням. Тобто варто підлаштовувати продукцію під нові вимоги, постійно здійснювати аналіз попиту за регіонами, за видами продукції та часовими інтервалами.

Враховуючи вищенаведене, можемо констатувати, що підприємство повинно взяти дієві кроки щодо відновлення показників ефективного функціонування та стійкості розвитку:

- треба приділяти більше уваги процесу збуту, налагодженню оптових ланцюжків, розширенню реалізації готової продукції через власну роздрібну мережу, використання великих роздрібних мереж, орієнтованих на невизначеного споживача цільової аудиторії;

- проводити діяльність з метою зменшення неефективних витрат, боротьбу із затоварюванням та значними невиробничими витратами;

- провести оцінку діяльності співробітників фінансового підрозділу, який показує низькі результати своєї професійної діяльності, насамперед це стосується прибуткового використання тимчасово вільних коштів, планування економічної ефективності, адекватного ціноутворення, ефективної політики управління дебіторською та кредиторською заборгованістю;

- вдосконалити канали комунікацій та формування навичок адаптації для мінімізації негативних відхилень у періоди змін, викликів та скорочення часових відрізків на відновлення ефективності роботи;

- проведення спільного з усіма керівниками підсистем підприємства аналізу ринкової ситуації, також необхідно покласти персональну відповідальність на профільного заступника головного керівника щодо відстеження екстрених кризових ситуацій;

- необхідно переоцінити та переформатувати соціальну політику для підвищення ефективності професійного навчання співробітників. Необхідно не просто інвестувати в навчання топ-менеджменту, а заздалегідь виявляти потенційно слабкі складові частини підсистеми, що беруть участь в організації виробничо-торгівельної діяльності з подальшою їх модернізацією, в тому числі і завдяки навчанню персоналу.

Для організації механізму управління необхідно сформувати рівні відповідальності управління промисловим підприємством, які відповідатимуть принципам сталого розвитку та забезпечення усвідомлення усіма суб'єктами ступеню та своєчасності участі при настанні певних економічних обставин.

Ступінь участі рівнів управління підприємством різноманітна, за наявності стабільного механізму провадження всієї господарської діяльності та узгодженої роботи всіх підсистем, при досягненні рівня стратегічної стійкості, деякі рівні управління беруть мінімальну участь у повсякденному процесі управління. Проте їхня активність та ступінь відповідальності розширюються при настанні кризових подій та ситуацій.

Впровадження цих пропозицій здатне підвищити ефективність функціонування як об'єкту дослідження, так і аналогічних підприємств галузі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Адонін С. В., Шиманська Д. О. Управління фінансовою стійкістю суб'єкта підприємницької діяльності. *Ефективна економіка*. 2022. № 3. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10051> (дата звернення: 09.05.2023). DOI: [10.32702/2307-2105-2022.3.71](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.3.71)
2. Дорошенко Г. О. Бюджетування грошових потоків як елемент механізму оцінки вартості акціонерних товариств . *Економічний простір*: Збірник наукових праць. №133. Дніпро : ПДАБА, 2018. С. 121-129. Режим доступу : <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/231>
3. Кирич Н.Б., Співак С.М. Індикатори сталого розвитку регіону. Фундаментальні та прикладні проблеми сучасних технологій : матеріали Міжнародної науково-технічної конференції (23–24 травня 2018 р.). Тернопіль : ТНТУ ім. І. Пулюя, 2018. С. 304–305.
4. Кремень О., Оголь Д. Стійке і якісне економічне зростання в системі цілей сталого розвитку https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16906/1/PIONBUG_2020_P144.pdf
5. Малик І.П., Каракаш Ю.А. Основні інструменти для забезпечення стійкого розвитку підприємства. Сучасні підходи до управління підприємством: збірник тех. доповідей. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2018. С. 99.
6. Мельник С. І. Моделювання впливу внутрішніх чинників на управління фінансовою безпекою промислових підприємств. *Ефективна економіка*. 2022. № 4. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10157> (дата звернення: 09.05.2023). DOI: [10.32702/2307-2105-2022.4.1](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.4.1)
7. Мельник С. І. Моделювання впливу зовнішніх чинників на управління фінансовою безпекою промислових підприємств. Інфраструктура ринку. 2021. №55. С. 150–156.
8. Програма виробничої практики та методичні вказівки до виконання завдань для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої

освіти : методичні вказівки / уклад. Г. О. Дорошенко, С. М. Бабич, Г.І. Заднепровська, О. О. Крикун, С. М. Нескородеєв, В. Ф. Пуртов, Т. О. Самофалова, Г. О. Сукрушева, І. А. Тернова, Л. В. Тешева, В. Г. Штучний]. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 32 с. URI: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/15305>

9. Руденко, О. В. Правові аспекти європейської стратегії зі сталого, стійкого та інклюзивного зростання [Текст] / О. В. Руденко // Науковий вісник Ужгородського Національного університету : серія: Право / гол.ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2017. – Т. 3. – Вип. 47. – С. 166-169.

10. Скопенко Н. С., Когут О. О. Теоретичні та практичні аспекти забезпечення стійкого розвитку підприємств в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9869> (дата звернення: 09.05.2023). DOI: [10.32702/2307-2105-2022.1.5](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.1.5)

11. Степаненко Т.О. Теоретичні та методичні засади сталого розвитку підприємства. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Том 31 (40). № 6. С. 136-141.

12. Фіскальне регулювання стійкого національного економічного зростання / Т.І. Єфименко // Наука та інновації. — 2020. — Т. 16, № 5. — С. 21-38. — Бібліогр.: 56 назв. — укр.

13. Шашина М. В., Мосійчук Д. О. Параметричні характеристики сталого розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 3. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10049> (дата звернення: 09.05.2023). DOI: [10.32702/2307-2105-2022.3.2](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.3.2)

14. Штангрет І. А. Теоретичні засади формування системи економічної безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 4. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10173> (дата звернення: 09.05.2023). DOI: [10.32702/2307-2105-2022.4.150](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.4.150)

15. Шляхи забезпечення стійкості економічного зростання в умовах ризиків "другої хвилі" світової фінансово-економічної кризи. Аналітична

записка Інститут стратегічних досліджень.

<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/shlyakhi-zabezpechennya-stiykosti-ekonomichnogo-zrostannya-v-umovakh>

16. Юдіна, О. І. (2019). Оцінка ступеня стійкого економічного зростання підприємства готельно-ресторанного господарства на основі індикаторів динамічного розвитку факторів виробництва. *Економічний простір*, (154), 141-144. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/154-26>

17. Ali Al. T. Innovation In Human Capital and the Sustainability of the Private Sector: The Iraqi Economic Growth System Modeling / Al. T. Ali // *Економіка та підприємництво*. – 2021. – No 7(132). – P. 938–946.

18. Arnold Pabian. Sustainable top managers and their activities in the enterprise of the future. Arnold Pabian. – *CzOTO 2019*, vol. 1, no. 1, pp. 465–471. DOI: 10.2478/czoto-2019-0060.

19. Asadi, S. Investigating influence of green innovation on sustainability performance: A case on Malaysian hotel industry / S. Asadi, S.O. Pourhashemi, M. Nilashi, R. Abdullah, S. Samad, E. Yadegaridehkordi, N. Aljojo, N.S. Razali. *Journal of Cleaner Production*. – 2020. – Vol. 258. – DOI: 10.1016/j.jclepro.2020.120860.

20. Asif, M. Are QM models aligned with Industry 4.0? A perspective on current practices / M. Asif. *Journal of Cleaner Production*. – 2020. – Vol. 258. – DOI: 10.1016/j.jclepro.2020.120820.

21. Bagis, M., Karaguzel, ES., Kryeziu, L., Ardic, K. A longitudinal analysis on intellectual structure of human resources management: Theoretical foundations and research trends. *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Economics and Administrative science faculty*. – 2019 Vol. 6. – P. 796–814. – DOI: 10.30798/makuiibf.569513.

22. Bilbao-Ubillos, J. Industry 4.0, proximity constraints and new challenges for industrial policy / J. Bilbao-Ubillos, V. Camino-Beldarrain, G. IntxaurburuClemente. *European Planning Studies*, 2020. – DOI: 10.1080/09654313.2020.1753660.

23. Brixner, C. Back to the future. Is industry 4.0 a new tecno- organizational paradigm? Implications for Latin American countries / C. Brixner, P. Isaak, D. Suarez, G. Yoguel. *Economics of Innovation and New Technology*, 2020. DOI: 10.1080/10438599.2020.1719642.

24. Brito, E. Knowledge management, customer satisfaction and organizational image discriminating certified from non-certified (ISO 9001) municipalities / E. Brito, L. Pais, N.R. dos Santos, C. Figueiredo. *International 174 Journal of Quality & Reliability Management*. – 2020. – Vol. 37. – P. 451–469. – DOI: 10.1108/IJQRM-10-2018-0281.

25. Cadil, J. Public Support of Private R&D–Effects on Economic Sustainability / J. Cadil, K. Mirosnik, M. Mirvald. *Sustainability MDPI*. – 2018. – Vol. 10. – 4612. – DOI:10.3390/su10124612.

26. Cainelli, G. Do knowledge-intensive business services innovate differently? / G. Cainelli, V. De Marchi, R. Grandinetti. *Economics of Innovation and New Technology*. – 2020. – Vol. 29. – P. 48–65. – DOI: 10.1080/10438599.2019.1585639.

27. Casagrande-Seretti, A. A decision support model to assess technological paradigms // A. Casagrande-Seretti, F. Montagna, G. Cascini // *International Journal of Technology Management*. – 2019. – Vol. 80. – P. 61–84. – DOI: 10.1504/IJTM.2019.099767.

28. Casalet, M. Risks and opportunities for the progress of digitalization in Mexico / M. Casalet, F. Stezano // *Economics of Innovation and New Technology*. – 2020. – DOI: 10.1080/10438599.2020.1719643.

29. Clegg, B. Improving systemic success factors in a university to achieve more effective and efficient operations Using the ProOH modelling methodology / B. Clegg. *Business Process Management Journal*. – 2020. – Vol. 26. – P. 630–654. – DOI: 10.1108/BPMJ-11-2017-0308.

30. Chen, R. Total quality management and sustainable competitive advantage: serial mediation of transformational leadership and executive ability / R. Chen, Y.D.

Lee, CH. Wang. Total Quality Management & Business Excellence. – 2020. – Vol. 31. – P. 451–468. – DOI: 10.1080/14783363.2018.1476132.

31. . Doroshenko, H., Kondratenko, N., Ternova, I., Babych, S., & Doroshenko, O. (2020). Organizational and methodical provision of the financial and economic security management of the enterprise. *Financial And Credit Activity: Problems Of Theory And Practice*, 1(32), 129-137. DOI: <http://dx.doi.org/10.18371/fcaptp.v1i32.200301>

32. Hipp, A. Firm survival in complex value chains and global innovation systems: Evidence from solar photovoltaics / A. Hipp, C. Binz. *Research Policy*. – 2020. – Vol. 49. – DOI: 10.1016/j.respol.2019.103876.

33. Jing Zhang. Research on Change Engine Model of Enterprise Management Innovation Ability Evaluation / Jing Zhang. – Francis Academic Press, UK. – 2020. – P. 405–408. – DOI: 10.25236/ermbfe.2019.071.

34. John Nkeobuna. Sustainable Management of Enterprise Resource Wealth and Business Sustainability / John Nkeobuna, Nnah Ugoani. *International Journal of Economics and Business Administration*. – Vol. 5. – No. 1. – 2019. – P. 34–43.

35. Khalfallah, M. The impact of lean manufacturing practices on operational and financial performance: the mediating role of agile manufacturing / M. Khalfallah, L. Lakh. *International Journal of Quality & Reliability Management*. – 2020. – Vol. 38. – P. 147–168. – DOI: 10.1108/IJQRM-07-2019-0244.

36. Li, D.Y. The emergence of renewable energy technologies at country level: relatedness, international knowledge spillovers and domestic energy markets / D.Y. Li, G. Heimeriks, F. Alkemade. *Industry and Innovation*, 2020. – Vol. 27. – Pp. 991–1013. – DOI: 10.1080/13662716.2020.1713734.

37. Mitreva, E. Application of the Total Quality Management (TQM) Philosophy in a Macedonian Air Conditioning Company / E. Mitreva, E.P. Gorkov, H. Gjorshevski, B. Tushi. *Quality – Access to Success*. – 2020. – Vol. 21. – P. 45– 51.

38. Nhamo, G. Using ICT indicators to measure readiness of countries to implement Industry 4.0 and the SDGs / G. Nhamo, C. Nhemachena. *Environmental*

Economics and Policy Studies. – 2020. – Vol. 22. – P. 315–337. – DOI: 10.1007/s10018-019-00259-1.

39. Omelyanenko, V. Institutional strategies of system security of technological & innovation systems / V. Omelyanenko. *Baltic Journal of Economic Studies*. – 2019. – Vol. 5. – P. 150–159.

40. Ordonez-Ponce, E. GRI 300 as a measurement tool for the United Nations sustainable development goals: assessing the impact of car makers on sustainability / E. Ordonez-Ponce., Anshuman Khare. *Journal of Environmental Planning and Management*. – 2021. – Vol. 64.

41. Pisar, P. Controlling as a tool for SME management with an emphasis on innovations in the context of Industry 4.0. *Equilibrium* / P. Pisar, D. Bilkova. *Quarterly Journal of economics and Economic Policy*. – 2019. – Vol. 14. – P. 763–785. – DOI: 10.24136/eq.2019.035.

42. Postula M. The Impact of Public Finance Management on Sustainable Development and Competitiveness in EU Member States / M. Postula, K. Raczkowski. *Journal of Competitiveness*. – 2020. – Vol. 12. – P. 125–144. – DOI: 10.7441/joc.2020.01.08.

43. Purola, T. Evaluating profitability of soil-renovation investments under crop rotation constraints in Finland / T. Purola, H. Lehtonen. *Agricultural Systems*. – 2020. – Vol. 180. – P. 154–165. – DOI: 10.1016/j.agsy.2019.102762.

44. Rocha, C. Internet of Management Artifacts: Internet of Things Architecture for Business Model Renewal // C. Rocha, C.F. Narcizo, E. Gianotti. *International Journal of Innovation and Technology Management*. – 2019. – Vol. 16, No. 8. – DOI: 10.1142/S0219877019500627.

45. Szalavetz, A. Digitalisation, automation and upgrading in global value chains-factory economy actors versus lead companies / A. Szalavetz. *PostCommunist Economies*. – 2019. – Vol. 31. – P. 646–670. DOI: 10.1080/14631377.2019.1578584.

46. Wang, S.X. Improving innovation efficiency of emerging economies: The role of manufacturing / S.X. Wang, W.M. Lu, S.W. Hung. *Managerial and decision economics*. – 2019. – Vol. 41. – P. 503–519. – DOI: 10.1002/mde.3116.
47. Weber, K.M. Foresight and technology assessment for the Austrian parliament – Finding new ways of debating the future of industry 4.0 / K.M. Weber, N. Gudowsky, G. Aichholzer. *Futures*. – 2019. – Vol. 109. – P. 240–251. – DOI: 10.1016/j.futures.2018.06.018.
48. Xiao, Q.Z. Evaluation Model of Industrial Operation Quality Under MultiSource Heterogeneous Data Information / Q.Z. Xiao, M.Y. Shan, X.P. Xiao, C.J. Rao. *International Journal of Fuzzy Systems*. – 2020. – Vol. 22. – P. 525–547. – DOI: 10.1007/s40815-019-00776-x.
49. Xuedong Liang. Quantitative Analysis of the Sustainable Development Capacity of Regional Water Resources: A case study of Sichuan Province / Xuedong Liang, Li Yang, Meng Ye, and Guoying Deng. *EDP Sciences*. – 2020. – Vol. 143. – P. 2–6. – DOI: 10.1051/e3sconf/20201430.
50. Zorn A. Financial Ratios as Indicators of Economic Sustainability: A Quantitative Analysis for Swiss Dairy Farms / A. Zorn, M. Esteves, I. Baur, M. Lips. *Sustainability*. – 2018. – Vol. 10(8). – 2942. – DOI:10.3390/su10082942.

Додатки

Додаток А

Сучасні підходи до визначення економічної стійкості

Автор	
Alexander Zorn [50]	• Чиста рентабельність; • рентабельність власного капіталу підприємства; • доходність активів; • коефіцієнт оборотності активів; • коефіцієнт рентабельності операційного прибутку; • відношення оборотного капіталу до валового доходу; • коефіцієнт руху основних засобів; • динамічні співвідношення власних та позикових коштів; • коефіцієнт операційних витрат; • коефіцієнт амортизаційних витрат; • коефіцієнт оборотності активів; • загальний коефіцієнт активів; • співвідношення власного капіталу та основних засобів; • співвідношення боргу та власного капіталу; • коефіцієнт покриття строкової заборгованості та оренди; • фінансова ефективність; • коефіцієнт покриття строкової заборгованості та лізингу.
Tuomo Purola [43]	• Показник рентабельності власних інвестицій; • показник динамічної оптимізації основних фондів; • показник інтенсифікації виробничо-управлінської діяльності; • показник довгостроковості розвитку підприємства.
Li, D.Y [36]	• Показник загального стану основних фондів; • показник промислового розвитку ресурсів; • показник безпеки методів керування; • показник соціально-економічної спрямованості; • показник платоспроможності; • показник рентабельності продукції; • показник ліквідності основного продукту; • показник швидкості досягнення заданих економічних позицій; • показник інноваційності та наукоємності виробництва.
Maria Sartzetaki [45]	• Показник соціальної безпеки для працівників; • показник економічної безпеки; • показник рівня якості пропонованої продукції та сервісу; • показник рівня взаємозв'язку та координації інформації всередині організації; • показник якості загального функціонування підсистем, системності.
Mitreva, E [37]	• Показник взаємної інтеграції виробничих процесів; • показники взаємодії керівного складу та середнього менеджменту; • показник організації кадрового забезпечення; • показник якості сервісу; • показник якості ієрархії організаційної системи управління; • показник залученості персоналу до управління; • показник сталості продуктивності товару; • показник якості взаємодії з постачальниками; • показник ступеня впливу кінцевого споживача на виробничий процес, показник залученості.

Продовження таблиці А

Автор	
Jan Cadil [25]	• Показник запровадження НДДКР у діяльність підприємства; • показник застосування НДДКР за підтримки приватного сектора; • показник кількості зареєстрованих патентів; • показник індивідуальних витрат на НДДКР; • показник крові управління підприємством; • показник оснащеності виробництва; • показник виробничих потужностей; • показник якості управління та володіння фондами підприємства; • показник впровадження інновацій; • показник загальної інноваційності; • показник власних наукових досліджень; • показник ведення наукової діяльності під час здійснення виробничого процесу.
Jing Zhang [33]	• Показник обсягу інвестицій, вкладених у НДДКР; • показник обсягу інвестицій, вкладених без урахування НДДКР; • показник можливості фінансово підтримувати інноваційні проєкти, запроваджені у виробничий цикл; • показник обсягу інвестицій в інноваційність управлінсько-кадрового потенціалу; • показник обсягу інвестування у навчання технічного персоналу та інженерного складу підприємства, задіяного у виробничому процесі.

Фінансова звітність за 2021 рік

2021

2020

J0900108 Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	52.00	52.00
первісна вартість	1001	447.00	447.00
накопичена амортизація	1002	395.00	395.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	42 870.00	42 870.00
Основні засоби	1010	178 962.00	179 019.00
первісна вартість	1011	299 831.00	299 848.00
знос	1012	120 869.00	120 829.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	0.00
первісна вартість	1016	0.00	0.00
знос	1017	0.00	0.00
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
первісна вартість	1021	0.00	0.00
накопичена амортизація	1022	0.00	0.00
з нарахований доходів	1140	0.00	0.00
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 237.00	0.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	7.00	47.00
Готівка	1166	0.00	0.00
Рахунки в банках	1167	7.00	47.00
Витрати майбутніх періодів	1170	8.00	8.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	0.00
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	0.00
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	0.00
резервах незароблених премій	1183	0.00	0.00
інших страхових резервах	1184	0.00	0.00
Інші оборотні активи	1190	5 520.00	2 345.00
Усього за розділом II	1195	42 188.00	24 584.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	264 072.00	246 827.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	15 390.00	15 390.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	0.00
Капітал у дооцінках	1405	46 628.00	46 625.00
Додатковий капітал	1410	3 229.00	3 229.00
Емісійний дохід	1411	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	3 847.00	3 847.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	105 379.00	112 069.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Вилучений капітал	1430	0.00	0.00
Інші резерви	1435	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	174 473.00	181 160.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	6 836.00	5 584.00
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	0.00
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	0.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	0.00
розрахунками зі страхування	1625	32.00	25.00
розрахунками з оплати праці	1630	233.00	233.00
за одержаними авансами	1635	37.00	37.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	0.00
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	0.00
за страховою діяльністю	1650	0.00	0.00
Поточні забезпечення	1660	396.00	609.00
Доходи майбутніх періодів	1665	15 226.00	15 226.00
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	92.00	86.00
Усього за розділом III	1695	82 763.00	20 717.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	0.00
Баланс	1900	264 072.00	246 827.00

JO900207 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	0.00	25 616.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	0.00	0.00
Премії підписані, валова сума	2011	0.00	0.00
Премії, передані у перестрахування	2012	0.00	0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0.00	0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	0.00	22 107.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0.00	0.00
Валовий: прибуток	2090	0.00	3 509.00
збиток	2095	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0.00	0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0.00	0.00
Інші операційні доходи	2120	939.00	42 082.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0.00	0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0.00	0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0.00	0.00
Адміністративні витрати	2130	0.00	2 836.00
Витрати на збут	2150	0.00	3.00
Інші операційні витрати	2180	18 239.00	54 874.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0.00	0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0.00	0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0.00	0.00
збиток	2195	17 300.00	12 122.00
Дохід від участі в капіталі	2200	0.00	0.00
Інші фінансові доходи	2220	25 072.00	0.00
Інші доходи	2240	0.00	289.00
Дохід від благодійної допомоги	2241	0.00	0.00
Фінансові витрати	2250	2 639.00	0.00
Втрати від участі в капіталі	2255	0.00	0.00
Інші витрати	2270	0.00	0.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0.00	0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	5 133.00	0.00
збиток	2295	0.00	11 833.00

Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0.00	0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0.00	0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0.00	0.00
Адміністративні витрати	2130	0.00	2 836.00
Витрати на збут	2150	0.00	3.00
Інші операційні витрати	2180	18 239.00	54 874.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0.00	0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0.00	0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0.00	0.00
збиток	2195	17 300.00	12 122.00
Дохід від участі в капіталі	2200	0.00	0.00
Інші фінансові доходи	2220	25 072.00	0.00
Інші доходи	2240	0.00	289.00
Дохід від благодійної допомоги	2241	0.00	0.00
Фінансові витрати	2250	2 639.00	0.00
Втрати від участі в капіталі	2255	0.00	0.00
Інші витрати	2270	0.00	0.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0.00	0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	5 133.00	0.00
збиток	2295	0.00	11 833.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1 554.00	-869.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0.00	0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	6 687.00	0.00
збиток	2355	0.00	12 702.00

Додаток В

Фінансова звітність за 2020 рік

2021

2020

J0900108 Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	56.00	52.00
первісна вартість	1001	456.00	447.00
накопичена амортизація	1002	400.00	395.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4 088.00	42 870.00
Основні засоби	1010	184 424.00	178 962.00
первісна вартість	1011	306 228.00	299 831.00
знос	1012	121 804.00	120 869.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	0.00
первісна вартість	1016	0.00	0.00
знос	1017	0.00	0.00
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
первісна вартість	1021	0.00	0.00
накопичена амортизація	1022	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	0.00
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	0.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	0.00
Відстрочені податкові активи	1045	0.00	0.00
Гудвіл	1050	0.00	0.00
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	0.00
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	188 568.00	221 884.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	9 123.00	3 752.00
Виробничі запаси	1101	0.00	0.00
Незавершене виробництво	1102	0.00	0.00
Готова продукція	1103	0.00	0.00
Товари	1104	0.00	0.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Депозити перестрахування	1115	0.00	0.00
Векселі одержані	1120	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	91 285.00	24 085.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	16 413.00	1 415.00
з бюджетом	1135	1 851.00	1 164.00

з бюджетом	1135	1 851.00	1 164.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	190.00	190.00
з нарахованих доходів	1140	0.00	0.00
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	32.00	9 308.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 312.00	7.00
Готівка	1166	0.00	0.00
Рахунки в банках	1167	1 312.00	7.00
Витрати майбутніх періодів	1170	28.00	8.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	0.00
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	0.00
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	0.00
резервах незароблених премій	1183	0.00	0.00
інших страхових резервах	1184	0.00	0.00
Інші оборотні активи	1190	8 852.00	5 520.00
Усього за розділом II	1195	128 896.00	45 259.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	317 464.00	267 143.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	15 390.00	15 390.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	0.00
Капітал у дооцінках	1405	47 880.00	46 628.00
Додатковий капітал	1410	3 229.00	3 229.00
Емісійний дохід	1411	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	3 847.00	3 847.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	117 490.00	109 929.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Вилучений капітал	1430	0.00	0.00
Інші резерви	1435	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	187 836.00	179 023.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	5 305.00	6 836.00
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	0.00
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	0.00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0.00	0.00
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	0.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	0.00
Цільове фінансування	1525	0.00	0.00
Благодійна допомога	1526	0.00	0.00
Страхові резерви	1530	0.00	0.00
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	0.00
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	0.00
резерв незароблених премій	1533	0.00	0.00
інші страхові резерви	1534	0.00	0.00
Інвестиційні контракти	1535	0.00	0.00
Призовий фонд	1540	0.00	0.00
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	0.00
Усього за розділом II	1595	5 305.00	6 836.00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	0.00
Векселі видані	1605	0.00	61 800.00
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	0.00
товари, роботи, послуги	1615	89 721.00	3 365.00
розрахунками з бюджетом	1620	1 195.00	103.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	0.00

розрахунками зі страхування	1625	1 250.00	32.00
розрахунками з оплати праці	1630	4 960.00	233.00
за одержаними авансами	1635	4 222.00	37.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	0.00
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	0.00
за страховою діяльністю	1650	0.00	0.00
Поточні забезпечення	1660	4 539.00	396.00
Доходи майбутніх періодів	1665	15 516.00	15 226.00
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	2 920.00	92.00
Усього за розділом III	1695	124 323.00	81 284.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	0.00
Баланс	1900	317 464.00	267 143.00

JO900207 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	25 616.00	665 181.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	0.00	0.00
Премії підписані, валова сума	2011	0.00	0.00
Премії, передані у перестраховування	2012	0.00	0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0.00	0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	22 107.00	608 327.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0.00	0.00
Валовий: прибуток	2090	3 509.00	56 854.00
збиток	2095	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0.00	0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0.00	0.00
Інші операційні доходи	2120	43 561.00	44 419.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0.00	0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0.00	0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0.00	0.00
Адміністративні витрати	2130	2 836.00	26 580.00
Витрати на збут	2150	3.00	13 262.00
Інші операційні витрати	2180	51 803.00	61 238.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0.00	0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0.00	0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0.00	193.00
збиток	2195	7 572.00	0.00
Дохід від участі в капіталі	2200	0.00	0.00
Інші фінансові доходи	2220	0.00	0.00
Інші доходи	2240	289.00	1 826.00
Дохід від благодійної допомоги	2241	0.00	0.00
Фінансові витрати	2250	0.00	0.00
Втрати від участі в капіталі	2255	0.00	0.00
Інші витрати	2270	0.00	734.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0.00	0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0.00	1 285.00
збиток	2295	7 283.00	0.00

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-869.00	-707.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0.00	0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0.00	578.00
збиток	2355	8 152.00	0.00

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота бакалавра Погорєлової Катерини Олегівни на тему «Управління стійким розвитком підприємства в сучасних умовах» виконана на 60 стор. комп'ютерного тексту.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, двох розділів, висновків, додатку; містить 5 таблиці, 4 рисунків, 3 додатки, список використаних джерел, що налічує 50 джерел.

Мета дослідження полягає у розробці рекомендацій удосконалення управління сталим розвитком промислового підприємства на основі принципів комплексної оцінки його діяльності та узагальнення теоретичних основ з цього питання.

Об'єктом дослідження виступає промислове підприємство корпорація «Факел», що намагається реалізовувати стратегію економічного розвитку на засадах стійкості.

Предметом дослідження виступають організаційно-економічні відносини, що виникають під час реалізації стратегії сталого розвитку промислового підприємства.

Методи дослідження: методи факторного та функціонального аналізів, методи класифікації даних, методи системного аналізу та синтезу, проектно-аналітичний підхід, технології аналізу бізнес-процесів, а також методи статистичного та фінансового аналізу та скенування.

Отримані результати:

- Проведено критичний аналіз сутності існуючих передових підходів до визначення «стійкості» та уточнення цього поняття;

Сформульовано методичні підходи, спрямовані на вдосконалення системи управління сталим розвитком промислового підприємства на основі комплексної оцінки його діяльності;

Розроблено рекомендацій з управління стійким розвитком промислового підприємства на основі комплексної оцінки його діяльності з урахуванням ступеня залучення учасників управлінського процесу до прийняття рішень, спрямованих на підвищення стійкості.

Практична значущість дослідження визначається можливістю застосування його основних положень та висновків для формування сучасних та ефективних механізмів управління сталим розвитком підприємства.

Розроблені в кваліфікаційній роботі бакалавра пропозиції дозволять у конкретних організаційно-технічних умовах «Факел» реалізувати систему заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління сталим розвитком підприємства в сучасних умовах.

Ключові слова: УПРАВЛІННЯ, СТАЛИЙ РОЗВИТОК, ЕФЕКТИВНІСТЬ, СТІЙКІСТЬ, БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ

ABSTRACT

Kateryna Olehivna Pogorelova's bachelor's qualification thesis on the topic "Management of sustainable development of the enterprise in modern conditions" is completed on 60 pages. computer text.

The qualification work consists of an introduction, two sections, conclusions, and an appendix; contains 5 tables, 4 figures, 3 appendices, a list of used sources, which includes 50 sources.

The purpose of the study is to develop recommendations for improving the management of sustainable development of an industrial enterprise based on the principles of comprehensive assessment of its activity and generalization of theoretical foundations on this issue.

The object of the study is the industrial enterprise "Fakel" Corporation, which is trying to implement the strategy of economic development on the basis of sustainability.

The subject of the study is organizational and economic relations that arise during the implementation of the strategy of sustainable development of an industrial enterprise.

Research methods: methods of factor and functional analysis, methods of data classification, methods of system analysis and synthesis, project-analytical approach, technologies of business process analysis, as well as methods of statistical and financial analysis and scanning. Obtained results:

- A critical analysis of the essence of the existing advanced approaches to the definition of "sustainability" was carried out and this concept was clarified;

Methodical approaches aimed at improving the management system for sustainable development of an industrial enterprise based on a comprehensive assessment of its activity have been formulated;

Recommendations for managing the sustainable development of an industrial enterprise have been developed based on a comprehensive assessment of its activities, taking into account the degree of involvement of the participants in the management process in making decisions aimed at increasing sustainability.

The practical significance of the study is determined by the possibility of applying its main provisions and conclusions for the formation of modern and effective management mechanisms for the sustainable development of the enterprise.

The proposals developed in the bachelor's qualification work will allow "Torch" to implement a system of measures aimed at increasing the efficiency of managing the sustainable development of the enterprise in the current conditions under specific organizational and technical conditions.

Keywords: MANAGEMENT, SUSTAINABLE DEVELOPMENT, EFFICIENCY, SUSTAINABILITY, BUSINESS PROCESSES